

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

**FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA RUSKÉHO JAZYKA**

AKTUÁLNÍ OTÁZKY ŠKOLSTVÍ RUSKÉ FEDERACE
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Petra Klásková

Učitelství pro 2. stupeň ZŠ, obor RJ-Ov

Vedoucí práce: Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.

Plzeň, 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 10. dubna 2014

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych upřímně poděkovala zejména vedoucí práce Mgr. Jiřině Svobodové, CSc. za její výstižné připomínky, cenné podněty ke zlepšení a zejména trpělivost a ochotu řešit vše, co bylo potřeba.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINAL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

1	HISTORIE ŠKOLSTVÍ RUSKÉ FEDERACE	8
1.1	ROZVOJ PEDAGOGIKY V KYJEVSKÉ RUSI OD KONCE 10. STOLETÍ – 17. STOLETÍ	9
1.2	PEDAGOGIKA V 18. - 19. STOLETÍ	14
1.3	KONEC 19. STOLETÍ A 20. STOLETÍ	18
2	AKTUÁLNÍ SITUACE V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ V RUSKÉ FEDERACI	28
2.1	VZDĚLÁVACÍ INSTITUCE RF	28
2.2	TYPY VZDĚLÁVACÍCH ZAŘÍZENÍ V RUSKÉ FEDERACI	29
2.3	ČLENĚNÍ VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU V RUSKU	30
2.3.1	Všeobecné vzdělávání	30
2.3.2	Odborné vzdělávání	30
2.4	VŠEOBECNÉ VZDĚLÁVÁNÍ	31
2.4.1	Předškolní vzdělávání (Дошкольное образование)	31
2.4.2	Počáteční všeobecné vzdělávání (Начальное общее образование)	32
2.4.3	Základní všeobecné vzdělávání (Основное общее образование)	32
2.4.4	Střední úplné všeobecné vzdělávání (Среднее (полное) общее образование)	33
2.5	ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ	34
2.5.1	Střední odborné vzdělávání	34
2.5.2	Vysokoškolské vzdělávání – bakalářské studium	34
2.5.3	Vysokoškolské vzdělávání – magisterské studium	34
2.5.4	Doktorské studium	34
2.6	KLASIFIKACE	35
2.7	(JSZ) JEDNOTNÁ STÁTNÍ ZKOUŠKA (ЕГЭ) - ЕДИНЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЭКЗАМЕН	36
2.7.1	Co se od Jednotné státní zkoušky očekává	37
2.7.2	Specifika Jednotné státní zkoušky	37
2.7.3	Jednotné státní zkoušky se mohou účastnit	38
2.7.4	Struktura Jednotné státní zkoušky z matematiky	40
2.7.5	Hodnocení	41
2.8	REFORMA RUSKÉHO ŠKOLSTVÍ	41
2.8.1	Z historie vzdělávání po rozpadu Sovětského svazu	42
2.8.2	První školský zákon samostatného Ruska	43
2.8.3	Federální zákon O vzdělávání v RF z r. 2012	47
2.9	SPOJOVÁNÍ MATEŘSKÝCH ŠKOL A ZÁKLADNÍCH ŠKOL	51
2.10	EFEKTIVNÍ STUDIJNÍ PROGRAM	52
2.11	FEDERÁLNÍ STÁTNÍ VZDĚLÁVACÍ STANDARDY (ФЕДЕРАЛЬНЫЕ ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ СТАНДАРТЫ, ФГОС)	54
2.12	PROFESNÍ STANDARD PEDAGOGA	56
	ZÁVĚR	59
	RESUMÉ	62
	SEZNAM LITERATURY	65
	PŘÍLOHY	I

ÚVOD

Hovoříme-li o aktuálních otázkách školství RF, je třeba si uvědomit, že systém školství prošel v Rusku, Sovětském svazu a Ruské federaci dlouhodobým vývojem. Z tohoto důvodu bude v diplomové práci věnována rovněž pozornost otázkám vzdělávání a školství v historickém kontextu dějin pedagogiky. Tak, jak se rozvíjela země, rozvíjely se i další sféry lidského života včetně systému vzdělávání a školství. Jedním z cílů diplomové práce je prozkoumat historii a rozvoj pedagogiky na území Kyjevské Rusi a posléze Ruska. Zajímají nás nejen historické aspekty, ale i současnost ruského školství. Cílem diplomové práce je nastínění systému školství v minulosti a jeho analýza v současné době.

Dějinám pedagogiky se ve svých publikacích věnovalo a nadále i věnuje mnoho autorů z celého světa. Mezi ruské autory zabývající se touto problematikou se řadí N. A. Konstantinov, M. F. Sabajevová, J. N. Medynskij, A. N. Džurinskij a mnoho dalších. Z českých autorů uvedme T. Kaspera, D. Kasperovou, L. Blatného, M. Somra a další.

Aktuální dění v oblasti vzdělávání v Ruské federaci za poslední desetiletí XXI. století není zatím systematicky podchyceno a zaznamenáváno. Z tohoto důvodu postrádáme solidní odborné publikace. Zpravidla se objevují časopisecké statě ve sbornících a brožurách, vydávaných školami, v učebnicích pedagogiky nalézáme jen ojedinělé zmínky. Proto podstatným pramenem pro danou diplomovou práci sloužily materiály, publikované na webových stránkách Ministerstva vzdělávání a vědy Ruské federace, Odboru vzdělávání Ruské federace, federálního portálu ruského vzdělávání, portálu Jednotné státní zkoušky atd.

Existuje pouze jedna významná aktuální publikace věnovaná otázkám stěžejních změn v systému školství a vzdělávání. Jedná se publikaci **Školní vzdělávání v Ruské federaci**, jehož autorkami jsou V. Ježková, E. Walterová, T. Abankina, I. Abankina. V uvedené knize jsou popsány a analyzovány aktuální

problémy vzdělávání v Rusku, avšak vzhledem k neustálému reformování systému školství, nemohly být v publikaci zachyceny nejaktuálnější otázky, ke kterým patří například spojování škol nebo zavedení profesního standardu pedagoga. Diplomová práce zahrnuje nejaktuálnější informace o stavu vzdělávání v Ruské federaci.

Diplomová práce bude rozdělena do dvou hlavních kapitol. V první kapitole přiblížím historii ruského školství a pedagogiky. Ve druhé kapitole popíši současný systém školství, přiblížím nejaktuálnější reformy a analyzuji jednotnou státní zkoušku. V neposlední řadě se zaměřím na aktuální témata současného školství Ruské federace.

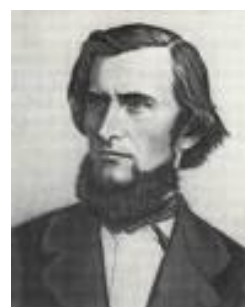
Součástí diplomové práce jsou přílohy, které obsahují list pro záznam odpovědí Jednotné státní zkoušky, tabulku s uvedeným minimálním počtem bodů pro složení JSZ z daných předmětů, brožurky s informacemi k JSZ, vzor vysvědčení základního všeobecného vzdělání. Práci uzavírají dotazníky, jejichž výsledky nastíní názory pedagogů a rovněž děkana Státní akademie slovanské kultury v Moskvě na aktuální otázky školství Ruské federace.

1 HISTORIE ŠKOLSTVÍ RUSKÉ FEDERACE

První zmínky o výchově zasahují až do doby prehistorické. Historie ruské pedagogiky se datuje již od dávných dob, ale je pravdou, že důkazů o metodách výuky a výchovy z těchto dob je velmi málo. Díky soudobé orientalistice, archeologii a pedagogice, máme dostatečné množství materiálů, které důkladněji popisují proces předávání vědomostí a návyků ze starší generace na generaci mladší.

V dávných dobách byly priority a požadavky na výchovu dětí oproti dnešní době zcela odlišné. Kládl se důraz na to, aby se děti vychovávaly ke schopnosti žít a přežít v době, ve které žily. Rodiče z dětí vychovávali statečné a silné pracovníky, ale také nebojácné a obratné lovce. Musely být schopny ochránit osady, ve kterých žily. Velmi vážnou roli při výchově mládeže hrál folklor. Folklor byl učebnicí života v tom pravém slova smyslu. Do té doby, než se zrodilo písemnictví, byl folklor tím nejdůležitějším prostředkem výchovy. Písemnictví u Slovanů vzniklo ještě před přijetím křesťanství. *Gončarov* neodmyslitelně spojuje pedagogiku s filosofií, psychologií, etikou a politikou.

Významný ruský pedagog **K.D.Ušinskij** (1824 – 1871)¹ považoval za počátek výchovy a pedagogiky dobu, kdy ústní tradice zachovala díla lidové tvorby, jako jsou legendy, pohádky, přísloví.² Jeho pokrokové myšlenky dospěly tak daleko, že na jedné škole, ve které vyučoval, zavedl prázdniny.³ Lidová tvořivost vyjadřovala nejen pedagogické, ale i etické ideály ruského lidu. *Ušinskij* píše, že pohádky jsou první výborné pokusy ruské lidové pedagogiky.⁴



¹ Zdroj portrétu K.D.Ušinského: <https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRDZ8w8EK8MHd8tU-3L10vGILnkbv-YjSsNYCbZAfp3ULDYtPaAMT9r5tw>

² SOMR, Miroslav. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. s. 107

³ HÁBL, Jan, JANIŠ, Kamil ml. *Přehled dějin pedagogiky*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. s. 62

⁴ KONSTANTINOV, N. A., J. N. MEDYNSKIJ a M. F. ŠABAJEVOVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959. s. 177

Velký výchovný podtext měly také ruské byliny o bohatých. Např. o Iljovi Muromcovi, Nikitiči Dobryňovi atd. Ohromný význam mělo šíření literatury slovanskou azbukou.

1.1 ROZVOJ PEDAGOGIKY V KYJEVSKÉ RUSI OD KONCE 10. STOLETÍ – 17. STOLETÍ

Důležitá historická etapa v rozvoji pedagogiky byla spojena s vytvářením feudálního státu na Rusi. Vzdělání lidé byli nejen knížata a jeho družina, ale také někteří zámožnější měšťané. Naopak mezi nevzdělance se řadili rytíři.

Kyjevská Rus byla státem vysoké kultury.⁵ Bylo zde využíváno historických překladů z řečtiny. Katolická církev bránila překladům náboženských knih z latiny. Také se snažila zabránit znalosti čtení. Bála se, že by čtení mohlo šířit kacířství. Kyjevský stát se mohl pochlubit velkou úctou ke knihám. Zakladatelem první knihovny na Rusi byl kníže Jaroslav Moudrý, velký milovník knih, který zavedl překlad knih z řečtiny do ruštiny.

V 9. - 10. století probíhal proces uzrávání feudálních vztahů. Křesťanství mělo upevnit vztahy mezi jednotlivými částmi Kyjevského státu. Škola měla sloužit jako prostředek vlivu na masy, za účelem podřízení se dominantním třídám, státní vlasti a křesťanské církvi.

V 11. - 12. století vzniklo v kyjevském státě mnoho sborníků, rukopisných knih, nábožensko-mravoučných statí, mezi kterými byly i statí s pedagogickým obsahem. Tyto sborníky se nazývaly „*Izmaragd*“, „*Izbornik*“, „*Zlatoust*“.⁶ Impozantní dílo sepsané v 11. století nese název „*Naučení Vladimíra Monomacha dětem*“. Monomach dává ve svém díle rady dětem, jak se správně chovat, jak být silnými a statečnými, jak dobře žít. Učí je lásce k vlasti, lásce k bližním a také k bohu.

⁵ ЕГОРОВ, С.Ф. *Хрестоматия по истории школы и педагогики: до Великой Октябрьской социалистической революции*. Москва: Просвещение, 1974. s. 6

⁶ KONSTANTINOV, N. A., MEDYNSKIJ, J.N. a ŠABAJEVOVÁ, M.F. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959. s. 181

O úspěchu pedagogiky v 11. - 13. století svědčí i široké rozšíření gramotnosti, čemu mnohdy napomáhala velmi důležitá okolnost, jako je jednota národního i státního jazyka. K tomu, aby se ruský člověk naučil číst a psát naprosto stačilo umět azbuku.

Od doby přijetí křesťanství, potřeba gramotných lidí silně vzrostla. Vzdělaní lidé byli vítáni například při přepisování církevních knih. Církev se však na vzdělání lidu příliš nepodílela. Výchovné hodnoty se měnily během celé epochy křesťanství, spjatého se vznikem slovanského písemnictví.

Podle dostupných informací si základní škola vážila vzdělanosti a kultury. Z letopisů se lze dozvědět, že první školy se datují 10. – 11. století.

Ze záznamu v letopisech vyplývá, že Jaroslav z Novgorodu shromáždil 300 dětí, které byly připravené začít se učit. Toto svědectví lze pokládat za důkaz o zakládání prvních škol v Kyjevské Rusi.⁷ Do škol byly přijímány všechny děti bez jakýchkoli majetkových rozdílů.

Úryvky z ruských letopisů dokazují rozšíření gramotnosti na Rusi. O rozšíření dovednosti číst a psát svědčí materiály dochované z archeologických expedic včetně různých vykopávek. Tyto materiály nesporně dokazují, že gramotnost nebyla výsadou pouze vyšší vrstvy a církve, ale také obyčejných lidí, jako byli řemeslníci nebo trhovci.

Tak, jak se rozvíjelo hospodářství ve městech, stoupal i počet nových škol. To se ale změnilo ve 14. století po vpádu mongolsko-tatarských vojsk. Na konci 13. století, ve 14. a 15. století došlo k politickému úpadku Kyjeva. Kyjev podlehl Tatarům a kláštery, ve kterých se knihy opisovaly a které byly symbolem vzdělanosti, byly vydány na pospas požárům a zkáze. Začalo ubývat vzdělaných lidí i škol. Je jisté, že díky vítězství, se zachovaly určité cenné kulturní hodnoty a také vzdělanost se ubírala dále cestou vpřed.

⁷ SOMR, Miroslav. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. s. 107



Od 2. poloviny 15. století – začátku 16. stol. se gramotnost mezi ruským lidem stala poměrně rozšířenou. Gramotní byli i mezi demokraticky smýšlejícími vrstvami obyvatel. Tomu nasvědčuje i jeden z prvních novgorodských rukopisů, který se dochoval z 15. století. Těmto rukopisům se říkalo „*Azbukovník*“. K ruskému výrazu *азбуковник* uvádějí autoři Velkého rusko-českého slovníku ekvivalent v češtině *ruský abecedář*, kterým je označována učební pomůcka⁸, jindy je chápán jako slovník encyklopedického typu. Nález těchto „*Azbukovníků*“⁹ je důkazem, že existoval větší počet čtenářů, kteří tyto slovníky využívali.

V roce 1551 dospěl Stohlavý sněm k závěru, že je nutné otevřít školy a učiliště v domech kněží a diaconů¹⁰ a při všech farních kostelech. Duchovní měli za úkol učit děti písmu, čtení, motlitbám, ale také počtům.

Od 16. století se počet škol začal zvyšovat, ale nedosahoval požadovaného počtu vzdělaných lidí. K tomu, aby si lidové vrstvy i za nepříznivých podmínek udržely vzdělání na dostačující úrovni, napomáhali „*učitelé gramoty*“. Ti si brali děti do učení a jednoho po druhém učili číst a psát. Mistři „*gramoty*“ nebyli vzdělanci, jednalo se o laiky, kteří vyučovali ve svém volném čase a přivydělávali si tak dalším zaměstnáním. Učili převážně chlapce. Žáky vedli ke čtení, psaní, motlitbám, někteří učili děti počítat. Od rodičů pobírali předem dohodnutou sumu peněz. Většina z nich nebyla schopna naučit více, než čtení a psaní. Přesto byli žádaní. Tuto doposud novou formu výuky můžeme přirovnat k nynějším soukromým školám či k doučování.

Velmi zajímavý je dopis, ve kterém arcibiskup Gennadij žádá moskevského metropolitu Simona, aby se přimluvil u velkého knížete moskevského za zřízení

⁸ KOPECKÝ Leontij, HAVRÁNEK, Bohuslav a kol. *Velký rusko-český slovník* (1 – 6), díl I. A – Ě, Praha: nakladatelství Československo-sovětského institutu, 1952.

⁹ Zdroj ilustrace: https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQzwZ3aAyaqivBPdEWSEHK6KLQOUmDCpx_KtDQhgAjrnxTTLA-efp8A—sg na twirpx.com

¹⁰ diacon - duchovní s vysvěcením nižším než kněžským, oprávněný křtít a kázat, jáhen. LINHART, Jiří a kol. *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov: Dialog, 2004, s.85.

škol. Dopis se dochoval z 15. století.¹¹ Arcibiskup projevil takové přání, protože se k němu přicházeli ucházet o místo duchovního lidé neznalí písma. On sám v Novgorodě zřídil školu pro dospělé, kteří se chtěli stát duchovními.

V 16. – 17. století byly velmi rozšířeny rukou psané sborníky aforismů s filosofickou, etickou a pedagogickou tematikou. Sborníky přitom obsahovaly také mnoho rad, jak vychovávat děti. Jako zajímavé se jeví fakt, že autoři těchto sborníků doporučovali děti trestat tělesně. Na konci 16. století byly např. slabikáře již tištěné. Dochoval se tištěný slabikář z roku 1596.¹²

K velmi uznávaným publikacím, pocházejících z 16. století, patřil i sborník „*Domostroj*“¹³. V tomto sborníku dávají autoři také rady, jak vychovávat děti a shodně doporučují tělesné tresty. Sborník je velmi ovlivněn náboženstvím. Rozvoj školy a pedagogiky ve 13. – 17. století probíhal paralelně s rozvojem technických a vědeckých vědomostí, astronomie, filozofie, medicíny atd.



Ke konci 17. století se vydávaly cizojazyčné slovníky a také se praktikovala výuka dětí učiteli cizinci.

Učitelé museli být zbožní, rozvážní, pokorní, mírní, zdrženliví. Nesměli mít sklony k pití alkoholu, být zhýralí, nesměli se zabývat lichvou, za nežádoucí byla považována závistivost, přílišná vznětlivost a dokonce nebyli vítáni ani lidé příliš veselí. Zakazovalo se jim používat hrubá a sprostá slova. Nesměli být přívrženci kacířů, nepovolovalo se čarovat a rovněž bylo nežádoucí projevovat výrazně svoji fantazii. K dětem se měli chovat přísně, ale zároveň i laskavě.¹⁴ Učitelé nebo „*mistři gramoty*“ pracovali s každým žákem individuálně, i v tom případě, že žáků byla plná třída.

¹¹ KONSTANTINOV, N. A., MEDYNSKIJ, J. N. a ŠABAJEVOVÁ, M. F. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959. s. 185

¹² SOMR, Miroslav. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. s. 108

¹³ Zdroj ilustračního obrázku ifolderlinks.ru, adresa (URL): https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9Gc_RKKV_2nFBrb_2X4ErQG6PWYI76CoKWOKt6md-iWewloat7_6wxU57WEDy6j na

¹⁴ KONSTANTINOV, N. A., MEDYNSKIJ, J. N. a ŠABAJEVOVÁ, M. F.: *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959. s. 187

Chlapci chodili do školy od 7 let věku, dívky do škol nechodily. Pouze v některých carských rodinách docházeli učitelé učit dívky domů. Do školy se nastupovalo převážně od 1. prosince. Povinnost dětí byla dodržovat školní docházku. Ve škole děti musely být v devět hodin ráno. Nesmělo se stát, že se opozdí nebo dokonce školu zameškají. V případě, že se něco takového stalo, povinností učitele bylo prověřit, proč student školu zameškal. Při vyučování se kontrolovaly domácí úkoly a probíhalo také ústní zkoušení. Do školy se chodilo i v sobotu. Sobota byla vyhrazena pro opakování učiva, probraného v uplynulém týdnu výuky.

Nejvíce zachovaných materiálů z historie školství je z 2. poloviny 17. století. Čtení, se do první poloviny 17. století učilo z ručně psaných slabikářů. Od druhé poloviny téhož století žáci cvičili čtení z tištěných slabikářů. Čtení dělalo žákům mnohdy potíže, možná i proto, že děti četly pro ně nesrozumitelné texty. Potíže dělalo žákům i psaní a to z toho důvodu, že psali na porézní vláknitý papír ořezanými husími brky. O těchto faktech se dozvídáme z publikace Dějiny pedagogiky autorů Konstantinova, Medynského a Šabajevové. V tomto období vzniká mnoho učilišť.

Ve druhé polovině 17. století se v Moskvě otevřelo několik řecko-latinských škol. Roku 1615 byla založena Kyjevská akademie, která se o 17 let později stala vysokou školou. Kyjevská akademie patřila v 17. a 18. století mezi první vysoké školy v Rusku. Současně byla považována za největší vzdělávací středisko jižního a jihozápadního Ruska.

V roce 1687 byla otevřena vyšší škola – Slovansko-řecko-latinská akademie v Moskvě. Svou strukturou i obsahem výuky se přibližovala západoevropským univerzitám. Vyučovala se zde svobodná umění, latina, církevní slovanština, řečtina. Později se začaly vyučovat lékařské vědy, němčina a francouzština. Počet škol od 17. století postupně vzrůstal. Do současnosti se ze 17. století zachovaly školní příručky z gramatiky a aritmetiky. Ve stejném století se také vydávaly různé svérázné informačně- encyklopedické publikace a rozvíjel se knihtisk.

1.2 PEDAGOGIKA V 18. - 19. STOLETÍ

Jedná se o období, kdy došlo k upevnění feudálního zřízení. Začátek 18. století byl pro Rusko obdobím ekonomického rozvoje. Byla to **doba reforem Petra I.** a taktéž proběhly různé reformy v oblasti vědy. Reformy Petra I., měly velký vliv na rozvoj školy. V tomto období se začal vydávat první časopis „*Vědomosti*“ a byla zavedena občanská abeceda. Založena byla Akademie věd a otevřely se první světské státní školy. Na začátku 18. stol. se otevírá škola matematiky a navigace. Zde se jako základní předměty vyučovaly: matematika, astronomie, navigace. Brzy na to se začínají otevírat školy inženýrské, školy cizích jazyků, dělostřelecké, obor důlního inženýrství a další.

Petr I. založil v Moskvě roku 1701 školu matematických a navigačních věd. Tato škola byla odlišná od předchozích tím, že se v ní neučilo „*Písmu svatému*“. Do školy chodil velký počet žáků z nižších vrstev. Jednalo se o děti obchodníků nebo řemeslníků, které měly o studium zájem. Jako ve všech školách založených Petrem I., platil i zde přísný řád. Krutá kázeňská opatření měla přispívat k úspěšnému studiu a výcviku.¹⁵

V roce 1725 byla v Petrohradě založena Akademie věd, kde mimo jiné působil i ruský fyzik, chemik, matematik, astronom a lingvista **Michail Vasiljevič Lomonosov** (1711 -1765).

*Adresa(URL) k použité ilustraci*¹⁶



V polovině 18. století vznikl v Rusku stavovský systém vzdělání. Jednalo se o to, že každá škola byla určena pro různé vrstvy obyvatel a také osnovy se podle vrstev studentů odlišovaly. Dalším významným datem je duben roku 1755, kdy byla otevřena Moskevská univerzita. O její vznik se zasloužil M.V. Lomonosov.

¹⁵ ЕГОРОВ, С.Ф. *Хрестоматия по истории школы и педагогики: до Великой Октябрьской социалистической революции*. Москва: Просвещение, 1974. s. 40

¹⁶ https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRC8ZBq2OAXb-hnm4dr6hR4J-0_tMkOm8JKuTdvrCXN7jsIjta4WZ5DrP8



Za významnou osobnost v oblasti vzdělávání v Rusku lze považovat I. I. Beccoje (И.И.Бецкой) (1704 – 1795). Byl osobním tajemníkem imperátorky Kateřiny II., která přislíbila, že zkvalitní školství a výchovu. I.I. Beccoje¹⁷ byl přizván, aby pomohl naplnit předsevzetí imperátorky. Předložil návrh na provedení změny ve výchově mládeže v Rusku. V návrhu požadoval založení internátních výchovně-vzdělávacích zařízení, ve kterých budou vzdělávány děti ve věku od šesti do osmnácti let. Chtěl, aby byly zcela izolovány od okolního života a světa. Mělo se tím zabránit špatnému vlivu a zanášení prvků běžného způsobu lidského života do života dětí. I. I. Beccoje prosazoval vzdělávání dívek a také lpěl na úctě k ženě, nejen jako k matce, ale hlavně k vychovatelce dítěte. Byl zásadně proti tělesným trestům a proti tomu, aby se děti do učení nutily.

Ve druhé polovině 18. století se v ruských městech začaly zakládat školy. Zřizovaly se malé a hlavní národní školy. V malých se žáci učili dva roky, v hlavních pět let.

N.A.Konstantinov v publikaci *Dějiny pedagogiky* uvádí, že koncem 18. století bylo v Rusku zřízeno 315 malých škol a hlavních škol, kde působilo 790 učitelů. Celkový počet žáků činil 20 000 žáků. Z tohoto počtu žáků se Slovansko-řecko-latinská akademie v Moskvě, otevřená roku 1687, mohla pyšnit na konci 18. století téměř 1600 žáky.¹⁸

Také v ruské pedagogice 19. století můžeme zaznamenat prohloubení tendencí k demokratizaci a současně dochází k posílení národního charakteru výchovy.¹⁹

Na začátku 19. století, přesněji roku 1812 se Rusko ocitlo ve válce s Francií (Vlastenecká válka). Nejen válka, ale i boj proti feudalismu zapříčinil změny, ke kterým posléze došlo. Byl zpracován nový systém školního vzdělávání, který rozdělil školy na čtyři typy. Vznikla tak **gymnázia, univerzity, újezdní školy**

¹⁷ Adresa(URL): <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQIZIKwN3wESpYpLB32ybd-wPG1VJ4shAy-0h9ThvxXthRckyR7OhoVvaQ>

¹⁸ SOMR, Miroslav. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. s. 108

¹⁹ JŮVA, Vladimír a Vladimír JŮVA. *Stručné dějiny pedagogiky*. 6., rozš. vyd. Brno: Paido, 2007. s. 39

a **farní školy**. V Rusku bylo v tehdejší době šest školských obvodů: derptský, charkovský, kazaňský, moskevský, petrohradský, vilenský. Farní školy poskytovaly vzdělání dětem z nižších stavů a také je připravovaly na výuku ve školách újezdních.²⁰ Újezdní školy měly žáky připravovat na gymnazijní studium. Takové školy vznikaly především v újezdních městech. Byly budovány především s účelem nahradit malé školy. Gymnázia však poskytovala vzdělání pouze šlechticům a úředníkům.

Nejvyšším stupněm vzdělání byly univerzity. Učit se na univerzitě mohli pouze ti, kteří prošli vzděláním na gymnáziu. Stále však platil stavovský systém vzdělávání. S růstem obyvatelstva se zvyšovala i potřeba vzdělávání. Školství se tudíž navzdory stavovskému systému rozvíjelo. N.A.Konstantinov ve své publikaci uvádí, že v té době bylo v Moskvě 20 a v Petrohradě 17 škol, což se jevilo na tak velké území jako nedostačující. Roku 1819 byl na újezdních školách, farních školách i gymnáziích zaveden poplatek. Zpoplatněním výuky se mělo zamezit vzdělávání prostého lidu. Poplatek za studium se několikrát zvyšoval, aby se neustále zamezovalo dostupnosti vzdělání pro „nepotřebné“ vrstvy obyvatel. V tomto období byla výuka mnohdy poznamenána protinevolnickými myšlenkami.

Ruskou školu v mnohém ovlivnili děkabristé. Požadovali možnost vzdělání pro obyčejný lid a pro rolníky. Sami tajně rozšiřovali své znalosti mezi prostý lid. Podařilo se jim vybudovat takzvané „*školy vzájemného vyučování*“. V takových školách vyučovali starší žáci, kteří byli pod dohledem učitelů. Nevyučovalo se ve třídách, ale v odděleních. Avšak vláda v předvečer povstání děkabristů „*školy vzájemného vyučování*“ zrušila. Zakázána byla výuka v domácnostech či výuka soukromými učiteli. Panovala tvrdá morálka a stále bylo povoleno používat tělesné tresty. Ve školách vládl přísný carský režim. Tento tlak vyvolal ještě větší odpor k carskému nevolnickému zřízení, jak se můžeme dozvědět z publikace Dějiny pedagogiky, jejímž autorem je L. Blatný. Vnikaly střední školy různého druhu, ale každá byla opět určena pro jinou vrstvu obyvatelstva. Car Mikuláš II. se všemožně snažil znepřístupnit cestu ke vzdělání prostému ruskému lidu. Nebyl dáván prostor

²⁰ KONSTANTINOV, N. A., MEDYNSKIJ, J.N. a ŠABAJEVOVÁ, M.F. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959. s. 219

pro uplatňování nových didaktických metod, ve výuce nesměly být používány nové nápady ani metody. Škola 19. století by se dala charakterizovat jako škola diktátorského režimu, ve které musel žák učivo ovládat nazpaměť, ať už dané látce rozuměl či ne.

Ve druhé polovině 19. století se v Rusku odehrálo mnoho reforem. Uskutečnila se i školská reforma. Proběhly reformy univerzit, počáteční a střední školy. Reformy mimo jiné požadovaly větší práva pro učitele. Věk dětí, které nastupovaly do školy, nebyl nijak stanoven. Doba školní docházky byla určena až po roce 1900. Nebyla-li možnost učit dívky a chlapce v počáteční škole odděleně, učili se žáci společně. Vyučovat na počáteční škole měli právo jen kněží nebo světší lidé. Světší lidé oproti kněžím museli ke vzdělávání žáků získat povolení.

K povolání učitele byly nově připouštěny i ženy. Hlavní požadavek ve školství se kladl na šíření náboženských pojmů. Gymnázia se dělila na klasická a reálná. Délka vyučovací hodiny byla stanovena na 1hod. 15 minut.²¹ Na reálných gymnáziích se nevyučovalo starým jazykům, ale obě byla sedmiletá. Na gymnáziích mohli studovat pouze chlapci, což se roku 1870 změnilo. Dívky do doby, než se zřídila dívčí gymnázia, studovaly na dívčích školách. Dívčí školy byly oproti gymnáziím svou výukou o některé předměty ochuzené a také o rok kratší. Dívčích škol nebylo ale mnoho. Hlavním úkolem učitelů bylo ženy připravit k budoucí roli manželky a matky.

V 80. letech bylo zakázáno do gymnázií přijímat děti nižších vrstev, jako byly například děti kuchařů, pradelen či kočích. Tyto děti nebyly podle tehdejších poměrů, hodny středoškolského nebo vysokoškolského vzdělání. Velmi důležitá byla také otázka vzdělávání pedagogů. Jeden z významných ruských pedagogů *K. D. Ušinskij*, vypracoval návrh na učitelský seminář. Podle tohoto návrhu byly učitelské semináře vytvářeny. Zakládaly se i učitelské školy. Žáci těchto škol byli z počátku chlapci, později se učitelských seminářů mohly účastnit také ženy. Žáci vykonávali mimo jiné také pedagogickou praxi. Úroveň učitelských škol byla ale nižší než úroveň výuky na gymnáziích.

²¹ KONSTANTINOV, N. A., MEDYNSKIJ, J. N. a ŠABAJEVOVÁ, M. F. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959. s. 318

1.3 KONEC 19. STOLETÍ A 20. STOLETÍ

V tomto období došlo v Rusku k velkému rozvoji kapitalismu. Touha lidí po vzdělání se stupňovala, ale vláda je nepřestala v jejich snu omezovat. Vláda podporovala pouze školy farní a tak škola nadále působila v duchu náboženství a tvrdé kázně. Existovaly různé organizace, které se vši silou snažily šířit gramotnost. Zakládaly knihovny i školy. To se však nelíbilo vládě a úroveň vzdělání lidu byla proto velmi nízká. V publikaci *Dějiny pedagogiky* (Konstantinov a kol.) se uvádí, že ještě na konci 19. století bylo 100 mil. lidí v Rusku negramotných.²² V roce 1988 bylo negramotných okolo 13ti%.²³ Za stěžejní přestala být považována výuka latiny a řečtiny. Vzniklo revoluční hnutí studentů, kteří bojovali proti carskému systému školství. Toto hnutí se ale vládě nelíbilo, proto nařídila účastníkům hnutí, studentům vysokých škol, výkon vojenské služby. Studenti se vzbouřili a zavraždili ministra lidové osvěty, který měl vylučování studentů na svědomí. Velkým bojovníkem za demokratizaci vzdělávání byl V. I. Lenin. Požadoval, aby se dětem do 16 ti let dostávalo bezplatné výuky. V jeho pracích se často poukazuje na potlačování práv studentů, ponižování jejich lidské důstojnosti, existenci policejního dozoru ve školách nebo nedobrovolné vštěpování nábožensko-monarchistických idejí.

Roku 1905 došlo k první ruské Národní revoluci, která však netrvala dlouho. S revolucí lid dospěl i k tolik požadovaným změnám ve školství. Učitelé vyučovali bez ohledu na dřívější nařízení. Došlo k četnému rušení farních škol. Studenti stále více vystupovali se svými požadavky. Vyžadovali rovněž zavedení nových výukových metod do škol. Požadovali právo na zakládání studentských spolků a kroužků. Dožadovali se zrušení dozoru nad jejich domácí četbou či zrušení výuky náboženství. Carská vláda se ale ihned po potlačení revoluce snažila zrušit to, co se

²² KONSTANTINOV, N. A., MEDYNSKIJ, J.N. a ŠABAJEVOVÁ, M.F. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959. s. 342

²³ ДЖУРИНСКИЙ, А.Н. *Педагогика России: История и современность*. Москва: Канон, 2011. с. 270

lidu podařilo změnit v jejich prospěch. Snažila se opět zavést ve školách dozor nad studenty nebo rozšířit výuku náboženství na školní půdě. Studenti leckdy neušli i fyzickým trestům.

Vláda se snažila zabránit studentům, aby se jakkoli zúčastňovali společenského a politického života. Proto museli učitelé zadávat žákům velké množství domácích úkolů, aby jim nezbyval čas na jiné činnosti, které nejsou spojeny se školou. Učitelé, kteří nesouhlasili s režimem té doby, byli propuštěni nebo dokonce vyhnáni na Sibiř. Úředně byly všechny školy nestavovské, tzn. formálně nezáleželo na tom, z jaké vrstvy žák pocházel, ale ve skutečnosti byly na středních a vysokých školách převážně děti úředníků a šlechticů.

Pokud bylo na počáteční škole méně než padesát žáků, ve škole byla zřízena pouze jedna třída, ve které směl vyučovat jen jediný učitel. Převyšoval-li počet žáků padesát, učilo se ve dvou třídách a učitelé směli být dva.

Roku 1917 započala v Rusku Velká říjnová revoluce a s ní spojená „*přestavba*“ školy. Učitelé se k této revoluci stavili různě. Někteří ji zavrhovali, jiní vítali. Ihned na začátku Velké říjnové socialistické revoluce byly vyhlášeny plány a záměry sovětské vlády. K nim patřila mimo jiné i neomezená možnost vzdělávání a umožnění výuky pro všechny vrstvy, dalším záměrem bylo zavedení povinného všeobecného počátečního vzdělání. **Hlavním úkolem nové sovětské moci v oblasti vzdělání bylo odstranit negramotnost všeho obyvatelstva, rozšířit síť škol, zavést všeobecné, povinné, bezplatné vyučování a zvýšit úroveň učitelského vzdělání.**²⁴ Vzestup nastal ve výuce literatury, matematiky a hlavně dějepisu, ve kterém už nebyla probíraná pouze fakta spojená s érou cara a válkami.

Ve školách se začaly používat názorné pomůcky a studenti začali jezdit na exkurze. V rámci školy probíhala i laboratorní cvičení. Současně existovaly také školy soukromé. Konstantinov v publikaci *Dějiny pedagogiky* uvádí, že ve 20. století byl v Rusku velký počet soukromých středních škol. V roce 1914 jich bylo celkem 400.²⁵ Po Velké říjnové socialistické revoluci boj bolševiků, v čele s V. I.

²⁴ BLATNÝ, Ladislav. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979. s. 128

²⁵ KONSTANTINOV, N. A., MEDYNSKIJ, J. N. a ŠABAJEVOVÁ, M. F. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959. s. 373

Leninem, pokračoval. Bojovali za změny v systému školství, za učitele i studenty. Lenin poukazoval na negramotnost Ruska, která byla podle něho zapříčiněna vládou. Byl proti tomu, aby si žáci učivo osvojovali mechanicky nazpaměť. Zdůrazňoval nutnost lásky k socialistické vlasti. Mnoho učitelů v rozporu s vládními osnovami poskytovalo své vědomosti žákům. Školy již nebyly spravovány církví, staly se světskými a byla vyhlášena svoboda vyznání. Zakázána byla výuka náboženství. Ženy měly stejné právo na vzdělání jako muži a nedělaly se absolutní rozdíly mezi stavy. Žáci se osvojené dovednosti ze školy učili používat v běžném životě.

Za zásadní a významný pro sjednocení školy je považován **rok 1918**, kdy byl přijat **system jednotné všeobecně vzdělávací střední školy**. Před revolucí bylo členění škol značně chaotické. Devítiletá škola byla po revoluci rozdělena do dvou stupňů. Na první stupeň docházeli žáci pět let, na druhý čtyři roky. Výuka byla propojena s reálným životem. V roce 1918 byl měsíční plat učitelů národních škol zvýšen na 100 rublů.²⁶ Škola byla dostupná všem a vzdělání bylo zdarma. Žáci si rozvíjeli své dovednosti při hodinách kreslení, tělesné výchovy nebo rytmiky. Za vlády cara Mikuláše II. se těmito předměty nevyučovalo. Učitelé žáky zaměstnávali aktivitami a rozvíjeli v nich samostatnost a lásku k vlasti i práci. Škola byla v mnoha předmětech spojována s prací a děti byly k práci vedeny. Na rozdíl od toho byly osvobozeny od domácích úkolů a zkoušek.

Roku 1919 byl vydán dekret o likvidaci negramotnosti, kdy všichni občané sovětské republiky ve věku do padesáti let byli povinni naučit se čtení a psaní.²⁷ I přesto, že v Rusku probíhala občanská válka, počet škol i žáků se zvyšoval. Se zvýšeným nástupem žen do škol se také výrazně zvyšoval počet mateřských škol a jeslí, kterých bylo před revolucí jen málo. Děti byly vychovávány v duchu kolektivismu. Postupně byly tvořeny učební plány. Tyto plány nebyly povinné, pouze doporučovaly, co by měl učitel vyučovat. Mnoho učitelů tak učební plány

²⁶ KONSTANTINOV, N. A., MEDYNSKIJ, J. N. a ŠABAJEVOVÁ, M. F. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959. s. 406

²⁷ BLATNÝ, Ladislav. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979. s. 128

podle svého doplňovalo, a proto se pak v praxi stávalo, že se v různých disciplínách postupovalo odlišně a rovněž náplň předmětů se lišila. Všeobecné vzdělání se po roce 1921 zkrátilo z původních devíti let na sedm. První stupeň navštěvovali žáci čtyři roky, druhý pouze tři. To znamenalo, že žáci končili školní docházku ve školách poskytujících všeobecné vzdělání v pouhých patnácti letech. Toto zkrácení docházky byl taktický tah, který měl za úkol znásobit pracovní sílu. Rusko bylo po ukončení občanské války zpustošené a nebylo tak dostatek výrobní a pracovní síly. Lenin se nechal slyšet, že toto zkrácení všeobecného vzdělání má být dočasnou variantou.

Bylo nutností zvýšit celkovou průmyslovou, hospodářskou a kulturní úroveň. K obnově národního hospodářství a zároveň k výstavbě nových továren bylo zapotřebí kvalifikovaných odborníků. Klád se důraz na zvýšení úrovně všeobecně vzdělávacích středních škol a na důslednou přípravu ke studiu na vysoké škole. Bez kulturního rozvoje nebylo podle V. I. Lenina možné obnovit a rozvíjet průmysl. Boj za gramotnost ruského národu se ukázal být úspěšným. Ve školním roce 1925/1926 byla docházka ve městech RSFSR do počáteční školy téměř stoprocentní. Před říjnovou revolucí to bylo pouze necelých 60 % dětí školního věku.²⁸ V sovětské škole se také věnovala značná pozornost komunistické výchově. Učitelé žákům poskytovali přehled o politickém dění v zemi a snažili se v žactvu probudit zájem o politiku. Procento gramotných obyvatel se za 14 let zvýšilo o polovinu, ale stále ještě zbývala celá jedna čtvrtina negramotných obyvatel v SSSR. Povinná školní docházka v počátečním vyučování byla tedy již neodkladná a zahájena byla v letech 1930-1934. V důsledku zavedení povinné školní docházky se strhla velká poptávka po povolání učitele. Požadavky na žáky se zvýšily a autorita učitelů značně vzrostla. Zvýšením požadavků kladených na žáky se však dosahovalo spíše povrchní úrovně ve výuce jednotlivých předmětů. Převažovala kvantita nad kvalitou výuky ve vyučovaných předmětech. V tomto období začali učitelé mnohem častěji využívat různých výukových metod při výuce. Změnila se stupnice známkování ve školách,

²⁸ KONSTANTINOV, N. A., MEDYNSKIJ, J. N. a ŠABAJEVOVÁ, M. F. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959. s. 424

dosavadní hodnocení „*uspokojivě*“ a „*neuspokojivě*“ se rozšířilo na: „*výborně*“, „*dobře*“, „*uspokojivě*“ a „*neuspokojivě*“.

Roku 1933 se od třetí třídy začaly skládat postupové zkoušky. Počet škol rostl a úroveň vzdělání žáků se zvyšovala. Začátek školního roku byl stanoven na 1. září. Sovětští učitelé byli významně podporováni komunistickou stranou a sovětskou vládou. Vláda pracovala na vytváření maximální úcty vůči učitelům. Ve školním roce **1940/1941 byl zaveden první jednotný učební plán pro školy venkovské a městské**. Do roku 1939 měly školy městské a venkovské učební plány odlišné. S postupným přechodem ke komunismu přišly také změny v hodnocení žáků. Od písemných testů se přecházelo k ústnímu zkoušení žáka. První polovina 40. let byla poznamenána prudkým nárůstem politizace a ideologizace školství. V těchto letech se vytvořil model organizace školy, jehož hlavní rysy se zachovaly do konce 80. let a svým pojetím se jeví jako jeden z nejlepších na světě.²⁹

Situace, která byla v období Velké vlastenecké války, se značně podepsala na sovětské škole a na vzdělání ruského lidu. Vše se podřizovalo válce a to nejen ve školství. Lidé v této době pokládali za důležitější bojovat, než se vzdělávat. Vlastenecky smýšlející učitelé odcházeli do armády a rovněž žáci nejvyšších tříd odcházeli ze škol, aby chránili svoji zem. Ti, kteří zůstali ve školách, se podíleli na nejrůznějších pomocných pracích a také na obraně Ruska. Škola byla v tu dobu zaměřena spíše na ochranu dětí a až poté na vzdělávání. Školních budov ubývalo, neboť byly užívány k jiným účelům, než k výuce. I přes toto nelehké válečné období se vláda všemožně snažila o zachování povinné školní docházky. Za velice důležitou byla považována mimo jiné otázka výchovy dětí. V roce 1943 byla stanovena „*Pravidla pro žáky*“, kterými se žáci měli řídit ve škole, ale i doma. Vymezeny byly povinnosti žáka vůči škole, jejich chování k učitelům, ke spolužákům, rodičům atd. Pravidla žáci museli znát, ale v praxi se jimi příliš neřídili.

²⁹ ПИСКУНОВ, А.И. *История педагогики и образования: От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в.* Москва: ТЦ Сфера, 2001. с. 268

V roce 1944 bylo zavedeno pětistupňové známkování, které se v některých školách zachovalo až do současnosti. V některých městech bylo dokonce zavedeno oddělené vyučování chlapců a dívek v domnění, že se zlepší kázeň žáků. Později se ukázalo, že takové rozhodnutí nebylo šťastným řešením. Kázeň se nejen nezlepšila, ale naopak se zhoršila a to zejména v chlapeckých třídách. Oddělená výuka byla z tohoto důvodu opět zrušena. Za účelem zkvalitnění výuky byly zavedeny výstupní zkoušky žáků počátečních škol a současně byly zavedeny zkoušky pro žáky posledních ročníků středních škol. Ani tato změna však nepřispěla k uplatnění teorie v praxi. Žáci nebyli příliš schopni aplikovat nabyté školní znalosti v běžném životě.

Shrneme-li nejdůležitější změny ve školství, potom je třeba připomenout, že v roce 1944 byla uzákoněna povinná školní docházka v délce trvání sedmi let. Koncem 40. let byly tendence přejít k desetileté školní výuce.

V poválečných letech došlo vcelku k rychlé obnově školních budov, které byly zničeny fašisty. Díky lidem, kteří nebyli lhostejní, vzniklo mnoho nových školních budov. Národy SSSR si navzájem vypomáhaly. Stát se finančně podílel na opětovném rozvoji školství. Začal postupný přechod směřující od všeobecně lidských hodnot k posilování zájmu o společnost.³⁰ Ke změnám a rozvoji došlo také při výuce pedagogiky, které byla připisována značná důležitost. Stát i vláda měly velký podíl na zvyšování kvalifikace učitelů. Pedagogové byli velmi žádaní nejen z důvodu vzdělávání žáků, ale byli nezbytní i pro vzdělávání budoucích učitelů. Učitelé měli jisté výhody, úlevy a stát se je snažil motivovat zvyšováním platů. Učitelům byly udělovány i medaile za jejich práci. Všeobecně lze konstatovat, že kantorům se dostávalo velkého uznání. V tomto období se vedl boj za zkvalitnění vzdělání a výchovy. Záměru zkvalitňování výuky do jisté míry bránilo značné množství učebního materiálu, který v té době obsahovaly učebnice. Otázka výchovy ve školách hrála v poválečném období velmi důležitou a neodmyslitelnou roli. Škola se začala postupně propojovat s rodinou. Mnoho žen ovdovělo a na výchovu dítěte a hospodaření zůstaly samy. Mnoho sirotků bylo odkázáno pouze sami na sebe. Z druhé strany i v mnohých úplných rodinách, kde oba dva rodiče museli

³⁰ ПИСКУНОВ, А.И. *История педагогики и образования: От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в.* Москва: ТЦ Сфера, 2001. с. 268

tvrdě pracovat, nebyl čas na výchovu vlastního dítěte. Tato situace se stala podnětem pro zřizování internátních škol. Do internátních škol se přijímaly děti ovdovělých žen, válečných invalidů, sirotci a v neposlední řadě také děti z finančně slabých rodin. V internátních školách opět platilo pravidlo propojení výuky a práce. V tu dobu bylo také nesmírně důležité zajistit předškolní výchovu dětí. Komunisté si chtěli z dětí vychovat své pokračovatele a vštěpovali jim své ideje. Sovětské škole se podařilo uskutečnit mnoho předsevzetí, která si vytyčila. Sedmiletá školní docházka byla zavedena nejen do městských škol, ale i na vesnici. Ve velkých městech fungoval systém desetiletého vzdělávání. Na těchto školách se však ne zcela podařilo propojit výuku s praktickým běžným životem. Roku 1958 se začal připravovat přechod ze sedmileté povinné školní docházky na osmiletou docházku. O šest let později se začalo diskutovat o zavedení povinné docházky na střední školy.

V letech 1958-1959 byl přijat Zákon „*O posílení spojení mezi školou a životem a o dalším rozvoji systému národního vzdělávání v SSSR.*“ «*Об укреплении связи школы с жизнью и о дальнейшем развитии системы народного образования в СССР*». **V souladu se zákonem byla ve školním roce 1961/1962 zavedena osmiletá povinná školní docházka a doba nezbytná k získání úplného středního vzdělání se prodloužila na 11 let.**

Došlo k nárůstu večerních škol. V roce 1975 odcházelo 96% všech studentů z celého Sovětského svazu po ukončení osmé třídy do různých školských zařízení, kde si mohli dokončit úplné střední vzdělání.³¹ Vznikl nový typ škol, tzv. odborné školy /učiliště/ technického zaměření - (ПТУ) *профессионально-технические училища*. Tyto střední odborné školy vznikaly z továrně výrobních škol řemeslnických učilišť. Na rozdíl od škol klasických, do odborných škol mohli být přijímáni také studenti, kteří ještě nedovršili 30 let. To byla příležitost zvláště pro ty, kteří neměli v důsledku krutých válečných let možnost získat středoškolské vzdělání. Přechod k jedenáctiletému systému vzdělávání nepřinesl žádné zásadní klady, a proto se od roku 1966 přešlo zpět k desetileté školní docházce, v podstatě

³¹ ДЖУРИНСКИЙ, А.Н. *Педагогика России: История и современность*. Москва: Канон, 2011. с. 216

celý systém vzdělávání zaznamenal značné změny. V 60. letech byl navržen přechod ke všeobecnému povinnému středoškolskému vzdělání. Díky tomuto rozhodnutí se všechny počáteční a osmileté školy rozrostly o vyšší třídy.

Je třeba zdůraznit, že ruská pedagogika svými pokrokovými snahami v mnohém ovlivnila evropskou pedagogiku. Model sovětské školy se stal příkladem pro výchovně vzdělávací soustavy všech pokrokových států na celém světě.³²

Ve druhé polovině 20. století ve výchově narůstá autokracie, řád a jednotvárnost. Škola byla pod dominantním vlivem komunistické ideologie. Objevila se značná snaha o vylepšení celého vzdělávacího systému. Ve školách byly založeny komunistické stranické organizace pro děti a mládež. V poválečných letech byl v SSSR posílen dozor nad školami ze strany státu a stranických orgánů. Bylo zavedeno úplné středoškolské vzdělání, které trvalo deset let. Do školy začínaly chodit děti ve věku sedmi let. V 70. - 80. letech nastala v SSSR ekonomická krize. Objevila se velká nezaměstnanost a také došlo ke krizi komunistické ideologie. Tyto faktory měly negativní vliv na rozvíjení vzdělávání. Úroveň vzdělání rapidně klesla. V roce 1984, kromě reformy, bylo opět zavedeno jedenáctileté vzdělávání. Věková hranice pro přijetí dítěte do školy se snížila na 6 let. Nastala doba, kdy komunistické ideály výchovy přestaly odpovídat reálným potřebám obyvatelstva. V roce 1991 se Sovětský svaz rozpadl a sovětské republiky získaly status nezávislých států. S rozpadem Sovětského svazu v Rusku proběhly zásadní změny v pedagogice a vzdělávání. Systém vzdělávání v Ruské federaci přešel k demokratizaci. Demokratizace vzdělávání se pokusila vylepšit sovětský systém vzdělávání, který byl charakteristický tím, že měl omezený počet typů vzdělávacích institucí a také jednotné státní učební osnovy. V Rusku začal být uplatňován princip demokratizace a humanizace vzdělávání.

³² BLATNÝ, Ladislav. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979. s. 138

V první kapitole pod názvem Historie školství Ruské federace se dozvídáme, že v dřívějších dobách hrál v otázce vzdělávání nejzásadnější roli folklór. Právo na vzdělávání nebylo poskytováno všemu obyvatelstvu. Právo na vzdělání měli pouze bohatí a urození lidé nebo děti úředníků či jinak významných osobností. Vzdělání nebylo umožňováno ženám. Už v této době hrály ve vzdělávání důležitou roli finanční prostředky. Školní docházka byla zpoplatněna, aby se tak ještě více uzavřela cesta nemajetným lidem ke vzdělání.

Za carského režimu propukaly protesty proti zavedenému systému školství. Lidé měli dost monarchistické vlády a policejního dozoru. Byli s režimem velmi nespokojeni a dožadovali se změny. Vznikaly tajné kroužky na podporu vzdělání, které byly zakládány učiteli.

Touha lidu po vzdělání přemohla i zákazy carské vlády. Bolševici se v čele s V. I. Leninem ujali vlády a lidu svítla naděje. S příchodem komunismu se jisté ideje naplnily. Škola se stala dostupnou pro všechny vrstvy obyvatelstva. Vzdělání bylo umožněno i ženám. Pro národnostní menšiny byly zakládány národní školy. Bohužel plány a teorie ne vždy korespondovaly s praxí. Postupně se učitelům dostávalo uznání obyvatelstva. Tato doba je poznamenána ostrým bojem proti staré škole, zároveň byla budována nová sovětská škola. Většina předmětů vyučovaných ve škole byla propojována s prací. Škola byla pod dominantním vlivem komunistické ideologie. Komunistické ideje byly dětem vštěpovány ve školách již od nižších ročníků.

Se začátkem Velké vlastenecké války přestaly být v ruské společnosti otázky vzdělanosti prioritní, neboť se vše podřizovalo válce. Po bezprostředním skončení války nastávají značné problémy s výchovou dětí. Vzhledem k tomu, že po válce zůstalo mnoho sirotků a bezprizorních dětí, bylo nutné zřídit **internátní školy**, které měly za cíl se o děti nejen postarat, ale i děti vychovat. Válkou zdevastovaná zem se musela vrátit do normálního života. Musel být urychleně obnoven průmysl a k tomu bylo zapotřebí vzdělaných lidí. Ve druhé polovině 20. století začala být škola silně ovlivňována komunistickými idejemi. Komunisté požadovali změnu celého vzdělávacího systému. Docházelo k častému, někdy k neopodstatněnému

reformování školství. I přes velkou snahu vlády, komunistické ideje už lid nenaplňovaly. Roku 1991 došlo k rozpadu SSSR a tím se datuje počátek zásadních reforem Ruské federace.

2 AKTUÁLNÍ SITUACE V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ V RUSKÉ FEDERACI

Vzdělávací zařízení na území Ruské federace jsou různého typu. Jedná se o státní, nestátní (soukromé) a municipální, tj. komunální - zřizované ve městech nebo obcích. Typy vzdělávacích programů jsou základní a rozšiřující. K základním patří všeobecné (předškolní, počáteční, základní, střední), střední odborné a vysokoškolské vzdělávání. K rozšiřujícím patří všeobecně vzdělávací programy a programy odborné. Ve znění ústavy Ruské federace se říká, že každý občan má právo na vzdělání.³³ Bezplatné vzdělávání je předškolní, základní všeobecné a střední odborné. Vysokoškolské vzdělávání se dělí na bezplatné a placené. Všeobecné vzdělávání je povinné. Školy si samostatně vypracovávají učební plány v souladu se státními standardy. Typ vzdělávacího zařízení si určuje jeho zřizovatel. Školská zařízení sama řeší přestupy žáků do vyšších ročníků.

2.1 VZDĚLÁVACÍ INSTITUCE RF

Hlavní institucí ve vzdělávací politice je v současné době **Ministerstvo vzdělávání a vědy Ruské federace**. V ruštině je pro tuto instituci zkráceně používán název **Минобрнауки**, celým názvem **Министерство образования и науки Российской Федерации**. Ministerstvo vzniklo roku 2004. Jedná se o federální orgán výkonné moci. Má za úkol plnit funkce v oblasti inovativní a vědeckotechnické činnosti, normativně-právního řízení vzdělávání, sociální podpory a ochrany žáků ve výchovně-vzdělávacích zařízeních aj. Ministerstvo se rovněž zabývá utvářením státní vzdělávací politiky.³⁴ Vzdělávací politika si všeobecně klade za úkol urychlit modernizaci vzdělávání, přičemž jejím nejvyšším cílem je dosažení vysoké úrovně a kvality vzdělávání.

K hlavním cílům Ministerstva vzdělávání a vědy Ruské federace patří:

- 1) zabezpečit všem vrstvám obyvatelstva kvalitní vzdělání

³³ Конституция Российской Федерации: Глава 2. Права и свободы человека и гражданина [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.constitution.ru/10003000/10003000-4.htm>, Статья 43

³⁴ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. s. 33

- 2) zajistit potřeby ekonomiky - nutnost kvalifikovaných odborníků
- 3) vytvořit podmínky pro zapojení žáků do kulturního, sociálně-politického a ekonomického života
- 4) zajistit rozvoj a využití vědeckotechnického potenciálu

Federální institut rozvoje vzdělávání ФИРО (Федеральный институт развития образования) byl založen roku 2005 a to na základě rozhodnutí vlády RF. Je součástí ministerstva vzdělání a vědy. Úkolem FIRO je vzdělávací a expertní činnost, zabezpečující vypracování, systémovou integraci a vědecko-metodickou podporu strategických směrů inovativní vzdělávací politiky.³⁵

2.2 TYPY VZDĚLÁVACÍCH ZAŘÍZENÍ V RUSKÉ FEDERACI

Hlavní dělení škol v RF je na školy: státní (государственная) a soukromé (частная). Oba dva typy škol mají od roku 2010 stejná práva. Většina soukromých škol se nachází v Petrohradě a Moskvě.

- **předškolní vzdělávací zařízení** (дошкольное образовательное учреждение)
- **základní všeobecně vzdělávací škola** (средняя общеобразовательная школа), sem patří také gymnázia a lycea
- **speciální (vyrovnávací) všeobecně vzdělávací škola** (специальная (коррекционная) общеобразовательная школа)
- **střední odborná škola** (среднее специальное учебное заведение, ссуз)
- **vysoká škola** (высшее учебное заведение, вуз)
- **zařízení pro sirotky a děti, které zůstaly bez rodičovské péče** (учреждение для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей)
- **zařízení pro děti vyžadující další vzdělávání** (учреждение дополнительного образования детей)

³⁵ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. s. 34

- **zařízení poskytující další vzdělávání dospělých** (учреждение дополнительного образования взрослых)
- **institut zajišťující zvyšování kvalifikace** (институт повышения квалификации)

2.3 ČLENĚNÍ VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU V RUSKU

2.3.1 VŠEOBECNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

1. Předškolní vzdělávání (дошкольное образование).

2. Počáteční všeobecné vzdělávání (начальное общее образование).

1. – 4. třída, děti od 6 do 10 let.

3. Základní všeobecné vzdělávání (основное общее образование).

5. – 9. třída. Jedná se o základní vzdělání základní všeobecné školy.

4. Střední všeobecné vzdělávání (среднее (полное) общее образование).

10. – 11. třída. Jedná se o úplné středoškolské vzdělání.

(1 – 9. třída) = povinná školní docházka. Doba povinné školní docházky se neustále mění. V 60. letech byla povinná školní docházka jen do osmé třídy. Postupný přechod od 9letého k 11letému všeobecnému základnímu vzdělávání začínal rokem 2007. V tomto roce byla legislativně prodloužena povinná školní docházka. Ve školním roce 2009/2010 byl tento přechod dokončen.³⁶ Aktuálně je povinná školní docházka od 1. - 9. třídy.

2.3.2 ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

V Ruské federaci se jedná konkrétně o:

1. střední odborné vzdělávání (среднее профессиональное образование);

³⁶ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. s. 54

- 2. vysokoškolské vzdělávání v bakalářském studiu** (высшее образование – бакалавриат);
- 3. vysokoškolské vzdělávání v magisterském studiu** (высшее образование – магистратура);
- 4. postgraduální a doktorské studium** (подготовка кадров высшей квалификации).

Oproti současným zvyklostem v Čechách se v některých ruských školách vyučuje i o sobotách. Školní vyučování však dříve než v 8 hod. 30 min. nikde v Rusku nezačíná. Vyučovací hodina trvá 45 minut. Dalším všeobecně známým rozdílem je klasifikace v ruských školách. Jednička je v Rusku považována za nedostatečnou, pětka naopak za výbornou známku. Průběh hodin a celkově i výuky je v ruských školách srovnatelný s tím, jako je tomu v ČR. Součástí výuky jsou i písemné testy a ústní zkoušení. Povinná školní docházka trvá devět let. Začátek školního roku je v září, jako je tomu v ČR. Konec května je již považován za konec školního roku, neboť v červnu každý student z devátého a jedenáctého ročníku skládá zkoušky. Tyto zkoušky jsou velmi důležité a studenti je skládají z několika stěžejních předmětů, ze kterých jsou v současné době povinné ruský jazyk a matematika, ostatní si žák může zvolit sám.

2.4 VŠEOBECNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

2.4.1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ (ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ)

Předškolní vzdělávání není povinné. Systém předškolního vzdělávání dříve představovaly jesle a mateřská škola, ale v současné době pojem jesle již neexistuje a celé předškolní vzdělávací zařízení zajišťuje pouze mateřská škola. Do mateřské školy jsou přijímány děti ve věku od jednoho roku do sedmi let, přičemž podle věku se rozdělují na mladší, střední a starší skupiny. V mateřské škole pracují třídy, které připravují děti k nástupu na základní školu. Přijetím Federálního zákona

„O vzdělávání v Ruské federaci“ (29. 12. 2012) bylo předškolní vzdělávání začleněno do struktury všeobecného vzdělávání jako jeho první stupeň.

2.4.2 POČÁTEČNÍ VŠEOBECNÉ VZDĚLÁVÁNÍ (НАЧАЛЬНОЕ ОБЩЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ)

Počáteční všeobecné vzdělávání je prvním stupněm základní všeobecné školy. Trvá 4 roky. Do první třídy nastupují žáci ve věku šesti až sedmi let.³⁷ Až do čtvrté třídy mají žáci svého třídního učitele, který je vyučuje, téměř všechny předměty, kromě výtvarné výchovy, tělesné výchovy, hudební výchovy a cizích jazyků. Úkolem pedagogů je naučit žáky základním znalostem a dovednostem jako je čtení, psaní, základním matematickým počtům, pohybovým dovednostem a základním pracovním činností. Měli by znát základy hygieny a zdravého životního stylu. Od druhé třídy už se žáci učí i cizímu jazyku. Také mají svoji třídu, ve které se učí a nikam se nepřemísťují, pokud to předmět nevyžaduje. Počet vyučovacích hodin nepřesahuje čtyři hodiny denně.

2.4.3 ZÁKLADNÍ VŠEOBECNÉ VZDĚLÁVÁNÍ (ОСНОВНОЕ ОБЩЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ)

Základní všeobecné vzdělávání je druhým stupněm základní všeobecné školy. Trvá 5 let (5. - 9. třída). Počet vyučovaných předmětů se blíží ke dvaceti. Řadí se sem například: ruský jazyk, cizí jazyk, literatura, geometrie, algebra, chemie, biologie, fyzika, dějepis, zeměpis, občanská výchova, aj. Zde už neprobíhá výuka jedním učitelem. Každý učitel je specialista na svůj předmět, který vyučuje. Žáci mají i nadále třídního učitele. Je to kterýkoli učitel z dané školy. Není povinností, aby žáky musel na některý předmět vyučovat, ale většinou je to preferované. Denní hodinová dotace nepřevyšuje sedm hodin. Po ukončení deváté třídy studenti musejí absolvovat státní souhrnnou zkoušku (Государственная итоговая аттестация, ГИА), která probíhá jako základní státní zkouška (Основной государственный экзамен) a je povinná z matematiky a ruského jazyka, a také ještě ze dvou dalších zvolených nepovinných předmětů. Dojde-li k úspěšnému složení zkoušky, žák získá

³⁷ ДЖУРИНСКИЙ, А.Н. *Педагогика России: История и современность*. Москва: Канон, 2011. s. 274

Osvědčení o základním všeobecném vzdělání (Аттестат об основном общем образовании) a má tři možnosti: 1) nastoupit do 10. třídy a pokračovat ve studiu na základní škole, ale od roku 2014 má právo nastoupit do 10. třídy jen v případě, že složením základní státní zkoušky získá dostatečný počet bodů; 2) odejít na střední odbornou školu; 3) dále nepokračovat ve studiu a odejít do zaměstnání.

2.4.4 STŘEDNÍ ÚPLNÉ VŠEOBECNÉ VZDĚLÁVÁNÍ (СРЕДНЕЕ (ПОЛНОЕ) ОБЩЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ)

Střední úplné všeobecné vzdělávání je posledním stupněm základní všeobecné školy a trvá 2 roky (10. - 11. třída), tzv. „starší škola“. Je jakousi přípravou na vysokou školu. Zde se vyučuje ruský jazyk, cizí jazyk, tělesná výchova, literatura, geometrie, algebra, dějepis, chemie, fyzika, biologie, astronomie, psychologie, politologie. Všechny předměty jsou povinné. V 10. třídě si žák vybere specializaci, které se bude v 10. a 11. třídě věnovat. Hovoří se o tzv. profilovém studiu (профильное обучение). Jedná se o speciální program, známý v RF od roku 2003. Žáky hlouběji připravuje ke studiu na vysoké škole. Profilové studium může být technicky či humanitně zaměřené. Ve většině škol je profilové výuce věnována sobota. V praxi je to tak, že studenti se od pondělí do pátku věnují povinným předmětům a v sobotu mají vyučování zaměřené na svůj zvolený obor. Studenti starší školy nepřekročí sedm vyučovacích hodin denně. Od 1. září 2014 studium v 10. - 11. třídě je povinně pouze profilové. Také bude pro celou základní školu zrušena výuka v sobotu, proto povinné předměty žáci starší školy budou mít od pondělí do čtvrtka, profilové výuce bude věnován pátek. Po ukončení jedenácté třídy žák skládá tu nejobtížnější zkoušku, která by se dala nazvat jak závěrečnou výstupní zkoušku, tak i zkouškou k přijetí na vysokou školu (вуз) - высшее учебное заведение nebo na střední odbornou školu (ссуз) – среднее специальное учебное заведение. Jedná se o jednotnou státní zkoušku (Единый государственный экзамен, ЕГЭ) viz níže. Absolventi se do roku 2009 mohli hlásit na neomezený počet vysokých škol. Nyní po rozhodnutí Ministerstva vzdělávání a vědy, se žáci mohou přihlásit pouze na pět vysokých škol.

2.5 ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

2.5.1 STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Ti žáci, kteří se rozhodli nepokračovat ve vzdělávání v 10. a 11. třídě nebo tam nebyli přijati kvůli nedostatečným výsledkům základní státní zkoušky, odcházejí po deváté třídě na střední odbornou školu. Střední odborné školy jsou zaměřeny na konkrétní obor. Studium trvá 3 nebo 4 roky. Po úspěšném absolvování střední odborné školy žáci obdrží diplom o odborném vzdělání. Diplom jim umožňuje praktikovat vybranou profesi nebo mohou pokračovat ve studiu na některé z vysokých škol.

2.5.2 VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ – BAKALÁŘSKÉ STUDIUM

Vysoké školy se zpravidla mohou pyšnit poněkud vyšší úrovní, než je tomu v České republice. Stejně tak i úsilí studentů, ucházejících se o přijetí na vysokou školu, musí být o mnohem vyšší, než je tomu u českých studentů. Konkurence škol i vzájemná konkurence studentů je v RF velmi vysoká. Bakalářské studium v RF trvá minimálně čtyři roky. Absolvent bakalářského studia obdrží titul bakalář (бакалавр).

2.5.3 VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ – MAGISTERSKÉ STUDIUM

Magisterské studium trvá minimálně dva roky. To je ovšem podmíněno předchozím bakalářským studiem. Absolvent magisterského studia obdrží titul magistr (магистр)

2.5.4 DOKTORSKÉ STUDIUM

Doktorské studium je rozděleno do dvou úrovní.

- postgraduální kurzy (aspirantura), absolvováním získá student titul kandidát věd (кандидат наук), délka trvání studia je obvykle 3 roky.

- doktorská studia, absolvováním získá student titul doktor věd (доктор наук), délka trvání studia není limitována, studium je však podmíněno titulem kandidát věd.

2.6 KLASIFIKACE

Pětka je v Rusku považována za výbornou, oproti tomu jednička značí nedostatečnou. Toto hodnocení pětibodové stupnice se dodržuje ještě z dob sovětské školy. Avšak každá škola v RF má právo na zvolení si libovolného systému hodnocení a známkování. S výjimkou výstupního hodnocení absolventů. Dále se pětibodový systém ve školní praxi obohacuje o znaménka (+ a –). Například hodnota známky 3 se znaménkem + označuje známku lepší 3. Do studijních dokumentů se známky zapisují bez těchto znamének. Velmi diskutovaným tématem je nahrazení pětistupňového známkování. Dosavadní známkování se zdá být neobjektivní. Debatuje se o jeho nahrazení desetibodovým nebo stobodovým. Polemika zavádět či nezavádět bodové hodnocení trvá již deset let. K podrobnějšímu hodnocení se přiklonil i bývalý prezident D. A. Medvěděv. Mělo by se tak docílit podrobnějšího hodnocení znalostí žáků. Stobodový systém se užívá v RF při hodnocení Jednotné státní zkoušky (maturity).

Děti jsou v prvním pololetí první třídy hodnoceny pouze písemně nebo obrázky. Hvězdička značí výborně, čtvereček chvalitebně a trojúhelník dobře. Hodnocení v podobě známek se zavádí v ruských školách až od druhého pololetí. V posledních letech se také hovoří o zrušení hodnocení žáků z předmětů, jako je hudební, výtvarná a tělesná výchova.

Mnohé ruské školy už také přešly k používání elektronických žákovských knih, díky kterým se každý rodič může podívat na prospěch svého dítěte kdekoli a kdykoli, pokud má přístup k internetovému připojení. Žákovskou knížku může škola zasílat rodičům pomocí krátkých textových zpráv (sms) nebo e-mailu.

2.7 (JSZ) JEDNOTNÁ STÁTNÍ ZKOUŠKA (ЕГЭ) - ЕДИНЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЭКЗАМЕН

Rok 2007 přinesl jednu z nejvýznamnějších změn RF v rámci reformy vzdělávání. Jednotná státní zkouška byla zavedena už v roce 2001, ale jen v některých ruských oblastech a republikách např. v Rostovské oblasti. Byla podrobena mnoha kritikám, ať už ze strany rodičů, tak i v řadách veřejných činitelů a odborníků. Je opředena mnoha skandály a korupcemi. Nejvíce byl a je kritizován systém provedení testů JSZ. V únoru 2007, byl přijat Federální zákon o zavedení JSZ, která v dnešní podobě funguje až od roku 2009 a je to jediný existující způsob zakončení základní všeobecné školy na území celé RF. Zkouška se koná jak v jedenácté třídě základní všeobecné školy, tak i v gymnáziích a lyceích.

Zkouška má pro všechny stejné zadání, hodnocení kvality vypracované zkoušky je také jednotné. Zahrnuje dva povinné testy. První povinný test je z matematiky a druhý z ruského jazyka. Dále studenti absolvují ještě jeden nebo více testů z předmětů, které požaduje k přijetí fakulta, na kterou se student hlásí. Žák si počet zkoušek z nepovinných předmětů zvolí sám. Zvolené předměty mohou být: fyzika, chemie, biologie, občanská výchova, informatika, literatura, zeměpis, dějepis, cizí jazyk (francouzština, španělština, němčina, angličtina). Za každou část testu student obdrží určitý počet bodů (баллы). Bodů nesmí být méně, než je stanovena minimální hranice. Student obdrží Osvědčení o výsledku jednotné státní zkoušky (свидетельство о результатах ЕГЭ). Výsledky zkoušky jsou odesílány na fakultu, na kterou se student hlásí. Následně jsou porovnávány s výsledky ostatních studentů. Úspěšnější studenti jsou přijati ke studiu na vysoké škole. Součástí osvědčení je i záznam o získaných bodech. Do roku 2001 stačilo k přijetí na vysokou školu vysvědčení o absolvování základní všeobecné školy. Nyní každá vysoká škola požaduje alespoň tři zkoušky v rámci JSZ, z toho je vždy jedna zkouška z ruského jazyka. Kromě JSZ může vysoká i střední škola ještě požadovat složení doplňující zkoušku, kterou si škola připravuje individuálně. Jednotnou státní zkoušku je při neúspěchu možné tentýž nebo následující rok zopakovat.

Jednotnou státní zkoušku organizuje Federální služba pro dohled v oblasti vzdělávání a vědy (Rosobrnadzor) spolu s výkonnými orgány Ruské federace, zabývajícími se řízením v oblasti vzdělávání.

2.7.1 CO SE OD JEDNOTNÉ STÁTNÍ ZKOUŠKY OČEKÁVÁ

- Jejím složením by se mělo zabránit korupci a ovlivňování studijních výsledků žáka
- Využívá se k porovnání úrovně vzdělání žáků z různých škol
- Poskytuje optimálnější hodnocení vědomostí žáka, než jsou klasické zkouškové testy
- Garantuje ušetření času a peněz vynaložených na pracovní sílu, výsledky jsou vesměs kontrolovány počítačem, atd.

2.7.2 SPECIFIKA JEDNOTNÉ STÁTNÍ ZKOUŠKY

- jednotný plán
- jednotná pravidla chování
- použití standardizovaných forem zadání
- použití speciálních formulářů pro vyplnění odpovědí na zadání JSZ
- Provedení JSZ je napsáno v ruském jazyce (s výjimkou zkoušky z cizích jazyků) cit. <http://www.ege.edu.ru/ru/main/>

Zadání JSZ vypracovává Federální institut pedagogického měření. Úkoly JSZ jsou u většiny předmětů rozděleny do tří bloků: A, B, C.

Blok A obsahuje testové úkoly, z nichž je nutné vybrat pouze jednu správnou odpověď ze čtyř možných.

Na každý úkol z bloku B žák musí napsat stručnou odpověď, skládající se z jednoho nebo více slov, písmen či číslic. Odpovědi na úkoly z bloků A a B žáci zaznamenávají na speciální formulář, který je následně kontrolován počítačem.

Blok C se skládá z jednoho nebo více zadání s rozvitou odpovědí. Odpovědi na zadání bloku C hodnotí odborníci regionální zkušební komise.

2.7.3 JEDNOTNÉ STÁTNÍ ZKOUŠKY SE MOHOU ÚČASTNIT

- absolventi škol RF a škol působících při velvyslanectvích, vojenských jednotkách RF a další v zahraničí, kteří mají uspokojivé výsledky ze všech všeobecně-vzdělávacích předmětů v průběhu 10.- 11. třídy a jsou připuštěni k JSZ pedagogickou radou své vzdělávací instituce
- studenti vzdělávacích institucí primárního a sekundárního odborného vzdělávání
- absolventi vzdělávacích institucí cizích států, kteří chtějí pokračovat ve svém vzdělávání v Ruské federaci
- absolventi z minulých let
- osoby bez státní příslušnosti, uprchlíci, nucení přestěhovalci

Při posuzování výsledků je stanoven minimální počet bodů z každého předmětu. Od roku 2009 je každý rok minimální počet bodů z každého vzdělávacího předmětu určen nařízením nejvyšších řídicích orgánů (Рособрнадзор) po provedení každé konkrétní zkoušky s přihlédnutím:

- ke statistickým údajům o výsledcích zkoušky v letošním roce v zemi jako celku a jednotlivých krajích, porovnávají se s výsledky předešlého roku s cílem zajistit srovnatelnost údajů;
- k požadavkům na úroveň všeobecného vzdělávání absolventů základních všeobecných škol, které jsou zakotveny ve vzdělávacích standardech a byly stanoveny v roce 2004;
- k odbornému posudku specialistů v jednotlivých všeobecně-vzdělávacích předmětech;

- ke specifčnosti organizace vzdělávacího procesu z daného všeobecně-vzdělávacího předmětu (počet hodin nezbytný pro jeho studium a stanovený pro různé skupiny testovaných)

Získání výsledků, které nejsou nižší, než určený minimální počet bodů z každé vykonané zkoušky značí, že účastník JSZ úspěšně zvládl náplň úplného středního všeobecného vzdělání a může použít získané výsledky zkoušek pro přijetí k dalšímu studiu na vysokých školách.

Jestliže student získá z jednoho ze dvou povinných předmětů JSZ (matematika, ruský jazyk) nižší počet bodů, než je stanoveno, má nárok zkoušku opakovat v tom samém roce. Opravnou zkoušku je možné složit v termínech k tomu určených, které jsou uvedeny v rozpisu na dostupných webových stránkách (<http://www.ege.edu.ru/ru/main/schedule/>)

Právo konat opravné zkoušky má student jen jedenkrát a to pouze z jednoho předmětu.

Dojde-li k tomu, že student svými výsledky nedosáhne minimální stanovené bodové hranice ani z jednoho ze dvou povinných předmětů JSZ, má právo zkoušky také opakovat, ale až v následujícím roce. V tomto případě absolvent nedostane vysvědčení, ale bude mu vydáno potvrzení o tom, že na dané škole studoval.

Všechny výsledky zkoušek, úspěšných i neúspěšných se evidují ve Federální databázi osvědčení - Федеральная база свидетельств (ФБС). Na speciální webové stránce jsou evidovány všechny výsledky jednotné státní zkoušky. Přístup do této databáze mají pouze registrovaní uživatelé.

Od roku 2013 probíhá sestavování harmonogramu závazného pro skládání JSZ prostřednictvím internetu. Další novinkou, o které se v Rusku také diskutuje, je zahrnutí do JSZ ústního zkoušení. Do konce loňského roku měl ministr vzdělávání a vědy RF podepsat nařízení o zavedení ústní zkoušky a jejím začlenění do struktury JSZ. Ústní zkouška, která bude součástí JSZ, má být podle ministra vzdělávání a

vědy RF D. V. Livanova diskutována a posuzována od roku 2015. Ústní odpovědi studentů mají být zaznamenávány na diktafony. Rozhovor z roku 2012 mezi moderátorkou radia „*echo Москвы*“ a Igorem Remorenkem přibližuje debatu o zahrnutí dalšího povinného testu do struktury JSZ. Konstatujeme, že I. Remorenko je v současné době rektorem Moskevské pedagogické univerzity, kromě toho vykonává funkci zástupce ministra vzdělávání a vědy RF. Rektor uvádí, že je plánováno začlenění cizího jazyka jako povinného do JSZ. Profesor Remorenko hovoří o této další možné povinné zkoušce ve spojitosti s rokem 2020. Zároveň ale dodává, že pokud budou připraveni k zavedení této povinné zkoušky dříve, než v roce 2020, zkouška z cizího jazyka se bude moci do JSZ zahrnout i dříve. Další otázkou, kterou moderátorka Remorenkovi položila, se týkala povinné zkoušky z matematiky. Zajímalo ji především, zda Ministerstvo vzdělávání a vědy plánuje umožnit studentům výběr mezi povinným ruským jazykem a matematikou. V případě, že se student rozhodne pokračovat ve studiu na škole s humanitním zaměřením, zkouška z matematiky by pak pro tyto studenty byla zbytečnou komplikací a to zvláště v případě, že by u zkoušky z matematiky neobstáli. Prof. Remorenko v debatě připustil, že o návrhu dobrovolné zkoušky z matematiky diskutovali, ale že většina zúčastněných členů představenstva byla proti. Nyní si tedy žák alespoň může zvolit, jakou úroveň matematického testu bude skládat.

V roce 2010 Ministerstvo vzdělávání a vědy navrhovalo, aby žáci při přestupu ze 4. třídy do 5. třídy a z 9. třídy do 10. třídy skládali písemné zkoušky. Mělo se jednat o méně náročnější Jednotné státní zkoušky. Tyto zkoušky by byly však dobrovolné. Na výsledky testů by se přihlíželo při přijímacích zkouškách na vyšší stupeň školy. Návrh nebyl však doposud schválen.

Pro zajímavost uvádím strukturu testu z matematiky v rámci JSZ.

2.7.4 STRUKTURA JEDNOTNÉ STÁTNÍ ZKOUŠKY Z MATEMATIKY

- Od roku 2012, se skládá se ze dvou částí (1. část=základní, 2. část=profilová)

- Část 1. (B1-B14) obsahuje 14 úloh s krátkou odpovědí ze znalosti základní úrovně matematiky. Odpověď je celé číslo nebo konečný desetinný zlomek.
- Část 2. (C1-C6) obsahuje 6 složitějších úkolů. Při jejich provádění by mělo být napsáno kompletní řešení a odpovědi.

2.7.5 HODNOCENÍ

- Správná odpověď v závislosti na složitosti každého zadání je hodnocena jedním nebo více body. Body získané za všechna vyplněná zadání se sčítají.
- Správné řešení každého z úkolů B1 - B14 přináší jeden hlavní bod. Maximální počet bodů je 14.
- Za správné vyřešení úkolu C1 a C2 žák obdrží 2body.
- Za správné vyřešení úkolu C3 a C4 žák obdrží 3body.
- Za správné vyřešení úkolu C5 a C6 žák obdrží 4body.

Zadání C5 a C6 jsou určeny pro konkurzní výběr na vysoké školy tam, kde mají na absolventy vysoké matematické požadavky.

Maximální možný získaný počet za matematickou část JSZ je 32 bodů.

Další možnou zkouškou je Státní závěrečná zkouška (Государственный выпускной экзамен), této zkoušce se podrobují žáci se zdravotním omezením, žáci se společensky nebezpečným chováním a žáci ve speciálních výchovně-vzdělávacích zařízeních.

2.8 REFORMA RUSKÉHO ŠKOLSTVÍ

Reforma školství je ve své podstatě jakési přetransformování školy v rámci legislativního nebo správního řádu.³⁸ Dobrá úroveň vzdělání bývala v řadě zemí

³⁸ ЛИПНИК В. Н. Школьные реформы в России : Очерк истории. СПб. Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2000. 65 с.

známkou prestiže a úcty, dnes, se zvyšujícím se počtem vysokoškolských absolventů vzdělání ztrácí v jistém smyslu na hodnotě.

Ruské školství prochází zásadní reformou. Počátky této reformy sahají v podstatě do 80. let XX. století. Reformy byly zcela realizovány po vzniku Ruské federace.

2.8.1 Z HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ PO ROZPADU SOVĚTSKÉHO SVAZU

Po rozpadu Sovětského svazu a následném vzniku RF vystupovala do popředí zájmu reforma školství. Došlo ke změně celého školského systému. Došlo k zásadním změnám v obsahu vzdělávání a rozšířily se i možnosti vzdělávání. Po rozpadu Sovětského svazu byly zaznamenány rovněž důležité změny v pedagogice a vzdělávání v Rusku. Na základě rozhodnutí Akademie pedagogických věd SSSR z roku 1991 vzniklo nové centrum pedagogických věd Ruská akademie vzdělávání. V roce 1990 se ministerstvo školství pokusilo provést reformu vzdělávání. V rámci reformy proběhly zásadní změny ve sféře všeobecného vzdělávání (общего образования). Systém všeobecného vzdělávání byl složen ze tří stupňů. Prvním stupněm byla počáteční škola (nižší ročníky), trvala (3-4 roky), 2. stupeň – základní všeobecné vzdělání (5-6let), 3. stupeň se nazýval úplná střední škola (1-2 roky).

Ruské školství si kladlo za cíl změnit myšlení obyvatelstva, přizpůsobit ho novým požadavkům trhu práce. Roku 1992 byl vydán nový školský zákon a o rok později byla vydána nová Ústava Ruské federace. Politicky prioritní byla stanovena právě oblast vzdělávání. Objevily se však problémy v ekonomické zajištěnosti škol a sociální podpoře žáků. Rozpad SSSR měl negativní vliv na rodinu, zejména pak na předškolní výchovu, neboť počet předškolních zařízení začal po roce 1990 výrazně klesat.³⁹ Střední všeobecné vzdělávání byl bod klíčový, avšak úroveň vzdělávání klesala. Začaly vznikat technické školy, gymnázia, lycea, autorské školy. Vzrůstal počet škol s rozšířeným vyučováním různých předmětů. Kromě státních škol existovala i řada škol nestátních. Mezi jednotlivými vzdělávacími

³⁹ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. s. 52

institucemi vznikla konkurenční soutěž. Rozpad SSSR měl také velký vliv na přípravu učitelů. Odchodem mladých učitelů do jiných zaměstnání vzrostl průměrný věk učitelů. V roce 1997 se mnoho starších učitelů vrátilo do školských zařízení.⁴⁰ V oboru zůstávalo pouze 1/3 mladých učitelů. Úroveň ruského vzdělání se považovala za velmi nízkou. Ubývali nejen školy, ale také studenti. I tento fakt vedl k mnohým reformám.

2.8.2 PRVNÍ ŠKOLSKÝ ZÁKON SAMOSTATNÉHO RUSKA

Aktuální doba v ruském vzdělávání podle mého názoru začíná od roku 1992. V tomto roce vznikl první školský zákon samostatného Ruska „*O vzdělávání*“ (*Закон Российской Федерации об образовании, od 10. července 1992 g. № 3266-1*). Principy vzdělávání se značně změnily. Tento zákon byl výsledkem několika menších reforem, které proběhly v předchozích letech. Zákon měl rozhodovat o všech úrovních vzdělávání.

Po rozpadu SSSR v roce 1991 a vzniku Ruské federace, se v ruské společnosti událo mnoho velkých politických, sociálních a ekonomických změn. V podstatě to byl přechod od totalitního režimu k demokracii. Reforma vzdělávání provedena v roce 1992 byla přirozenou a logickou reakcí na krizi předchozího vývoje vzdělávání a také pokusem překonání této krize. Podstatou reformy bylo, že starý model vzdělávání, v němž byly zakotveny typické rysy existujícího společenského systému a společenských vztahů, se musel proměnit na model nový. Model, ve kterém se škola a vzdělávání začnou rozvíjet a budou stimulovat změny ve společnosti.

Idea rozvoje zahrnovala tři požadavky reformy: vytváření podmínek nutných pro rozvoj osobnosti; formování a startování mechanismů rozvoje a sebezdokonalení systému vzdělávání; proměnu vzdělávání v účinný faktor rozvoje společnosti.

Určitou podmínkou k realizaci těchto cílů bylo probuzení samostatnosti v každém z účastníků vzdělávacího procesu. V žákovi, učitelovi, rodičích a také ve škole, regionálním a národnostním společenství, v celé společnosti.

⁴⁰ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. s. 53

Základem vzdělávací reformy byly dva hlavní předpoklady: 1) nová společnost nemůže vzniknout na fundamentu staré školy; 2) vzdělávání musí být nejen hlavním faktorem rozvoje člověka, ale také rozhodujícím faktorem rozvoje společnosti a jeho všestranného reformování. Podle názoru bývalého ministra školství RF E. D. Dněprova, vzdělávací reforma roku 1992 sestávala z deseti zásadních principů, které byly vypracovány už během několika předchozích let. Tyto principy se vztahují současně ke společnosti, státu a také k samotnému systému vzdělávání, jsou mezi sebou propojené a navzájem se doplňují. Uvedme je tedy podrobně.

1. Demokratizace vzdělávání – je to cíl, prostředek a záruka neodvratnosti jeho reformování. Základem vzdělávací politiky se musí stát člověk jako osobnost, jeho zájmy a potřeby a také zájmy a potřeby společnosti. Musejí se zásadně změnit pedagogické vztahy, jejichž základem se musí stát spolupráce mezi dospělým a dítětem, učitelem a ředitelstvím, mezi školou, společností a státem. Každé vzdělávací zařízení musí mít právo na samostatnost ve volbě cílů, obsahů a metod svého rozvíjení. Učitel musí mít právo na tvůrčí postoj ve výuce, na výběr metod vyučování, učebnic, způsobů hodnocení atd. Studující musejí mít právo vybírat si školu a profil vzdělávání.

2. Pluralismus vzdělávání – zásadně mění podstatu vzdělávacího systému, který se z unitárního proměňuje v mnohotvárný podle obsahu vzdělávacího procesu, metod atd. Pluralismus se projevuje také v tom, že vzdělávací zařízení mohou být státní, nestátní, soukromé atd. Díky tomu začaly vznikat netradiční typy škol – gymnázia, lycea, technické školy, experimentální školy, školy s rozšířeným vyučováním různým předmětům.

3. Národnostní charakter vzdělávání – jedna z podstatných podmínek duchovního rozvoje. Za dobu Sovětského svazu národnostní otázka ve škole vůbec neexistovala, naopak, probíhala denacionalizace národů včetně ruského. Proto byl velice důležitou změnou návrat k principům ochrany a rozvoje národních kultur a regionálních kulturních tradic. Základní myšlenkou se stává „dialog kultur“ ve vzdělávání, který se má projevovat v poznávání kultury národní, všeruské a světové.

4. Otevřenost vzdělávání – důležitý princip nezávislé školy, znamená otevřenost vzdělávání ve světě. Vzdělání různým národům a kulturám, vysvobození z pout komunistické ideologie, uvědomění priority všelidských hodnot.

5. Regionalizace vzdělávání – první krok k nové podstatě ruského vzdělávání – vzdělávacímu federalismu. Znamená odmítnutí unitárního vzdělávacího prostoru s jednotnými programy, učebnicí a instrukcí. Poskytování regionům práva a povinnosti k vytváření regionálních vzdělávacích systémů a volby vlastních vzdělávacích strategií v rámci všeruského kurzu vzdělávací politiky.

6. Humanizace vzdělávání – překonání hlavní vady staré školy – její beztvárnost. Humanizace - to je základní bod nového pedagogického myšlení, ve kterém má jednoznačně přednost osobnost dítěte, za hlavní cíl pedagogického procesu se považuje rozvoj žáka. Mění se pedagogický světonázor – dříve se ve středu pozornosti nacházela škola, podle nové ideologie – ve středu musí být dítě, jeho osobnost, jeho zájmy a potřeby. Velká pozornost se věnuje věkové psychofyzilogické specifičnosti žáků, bere se v úvahu sociální a kulturní kontext jejich života. Humanizace vzdělávání znamená také přehodnocení vztahu společnosti a pedagogiky k dětem, které mají fyzické nebo psychické poruchy nebo odchylky ve vývoji, odmítá se tradiční pro sovětský vzdělávací systém odloučení takových dětí od dětského společenství. Začíná se uskutečňovat všestranná pomoc takovým dětem a jejich postupné začlenění do kolektivu.

7. Humanitarizace vzdělávání – odmítnutí technokratického a scientistického postoje ke vzdělávání s jeho ignorováním člověka a duchovních hodnot; snaha překonat rozkol kultury a vzdělávání na humanitní a technickou sféry. Znamená to nejen větší počet humanitních předmětů ve vzdělávacím procesu, ale hlavně zaměření se na rozvoj tvůrčího, kritického, humanitního myšlení osobnosti, formování humanitního světonázoru jako mravní zodpovědnosti člověka před jinými lidmi, společností, přírodou; humanitarizaci přírodovědných předmětů, jejich ekologizaci. Určitou podmínkou humanitarizace vzdělávání je vytváření nových učebnic a humanitarizace myšlení pedagogů.

8. Diferenciace vzdělávání – realizuje dva základní úkoly – zajištění rozmanitosti škol a práva dítěte si vybírat vzdělávání. Předpokládá mnohotvárnost učebních programů, učebnic, školních pomůcek, určených pro různé úrovně schopnosti a individuální zvláštnosti žáků. Diferenciace vzdělávání se musí opírat o stanovené závazné státní požadavky, zakotvené ve vzdělávacích standardech, které musejí vytvářet společnost a stát ve vzájemné spolupráci, přičemž tyto standardy musejí stimulovat rozvoj vzdělávání a jeho inovační procesy.

9. Rozvíjející činnostní charakter vzdělávání – zásadně mění starý pedagogický postoj, základem kterého bylo pasivní nabytí hotových znalostí. Podle nového pohledu na vzdělávání se vzdělávací proces musí opírat o poznávací a tvůrčí potenciál osobnosti, používat různé způsoby získávání znalostí, rozvíjet schopnost k poznávání. Činnost dítěte se považuje za hlavní faktor jeho rozvoje.

10. Nepřetržitost vzdělávání – zajišťuje návaznost různých stupňů vzdělávání, každý plní konkrétní, poměrně samostatný komplex úkolů; poskytuje možnost nejen pokračování ve studiu (i s případným dočasným přerušením), ale také změny typu vzdělávání, což umožňuje přechod z jedné sféry činnosti do jiné na základě změny zájmů a potřeb osobnosti nebo nových potřeb rozvoje státu. Jeden z nejdůležitějších úkolů školy je naučit dítě soběstačně myslet a učit se. Také pomoci mu si uvědomit si životní nutnost stálého vzdělávání se.

V tomto spočívají základní principy reformy vzdělávání roku 1992. Tyto principy zahrnují myšlenky, které vznikaly během předchozích menších reforem a také mnohé ideje a tradice světové pedagogiky. Zároveň se jevíly pokusem k vyřešení některých aktuálních problémů světového vzdělávání.

Na zákon se vzneslo mnoho kritik od občanů, ale kritizovali ho také představitelé největší politické strany RF, založené roku 2001, Jednotné Rusko (Единая Россия).

V roce 1996 byl také přijat Federální zákon „O vyšším a odborném vzdělávání navazujícím na vysokoškolské“ (Федеральный закон от 22. 08. 1996 № 125-ФЗ „О высшем и послевузовском профессиональном образовании“).

Během téměř 20 let se zákony mnohokrát předělávaly: od roku 2002 bylo provedeno více než 200 úprav, jejichž objem přesahoval text samotných dokumentů.⁴¹ Proto bylo rozhodnuto vypracovat zcela nový integrovaný zákon, do kterého by byly zahrnuty všechny předchozí úpravy. Projednávání nového dokumentu trvalo několik let. Od 1. 12. 2010 do 1. 02. 2011, proběhlo jeho společenské posouzení, při kterém občané vznesli okolo 11 tisíc připomínek. Nový dokument nahradil dva základní zákony: zákon „O vzdělávání“ (1992) a zákon „O vyšším a odborném vzdělávání navazujícím na vysokoškolské“ (1996).

2.8.3 FEDERÁLNÍ ZÁKON O VZDĚLÁVÁNÍ V RF Z R. 2012

Nový Federální zákon „O vzdělávání v Ruské federaci“ (Федеральный закон от 29. 12. 2012 № 273-ФЗ „Об образовании в Российской Федерации“), **vstoupil v platnost 1. září 2013.**

Zásadní reformou prošla struktura vzdělávacího systému. Podle nového zákona vzdělávání v Ruské federaci se systém člení na všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, rozšiřující vzdělávání a odborné studium. Předškolní vzdělávání se podle této reformy začlenilo do všeobecného vzdělávání jako jeho první stupeň. Podle nového zákona se všeobecné vzdělávání skládá ze 4 stupňů:

- 1) předškolní vzdělávání,
- 2) počáteční všeobecné vzdělávání,
- 3) základní všeobecné vzdělávání,
- 4) střední všeobecné vzdělávání.

Do odborného vzdělávání bylo podle nového zákona začleněno postgraduální studium, které dříve představovalo samostatný druh vzdělávání. Přičemž název „vysokoškolské odborné vzdělávání“ se změnil na „vysokoškolské vzdělávání“.

Odborné vzdělávání se v současné době skládá také ze 4 stupňů:

⁴¹ ГлавСправ: История закона «Об образовании» [online]. [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://edu.glavsprav.ru/spb/law/history/>

- 1) střední odborné vzdělávání,
- 2) vysokoškolské vzdělávání – bakalářské studium,
- 3) vysokoškolské vzdělávání – специалитет (odborně zaměřené, zpravidla inženýrské), magisterské studium,
- 4) postgraduální studium.

Doplňkové vzdělávání se zakládá na koncepci vzdělávání během celého života a zahrnuje 3 druhy:

- 1) doplňkové vzdělávání pro děti;
- 2) rozšiřující vzdělávání pro dospělé;
- 3) rozšiřující odborné vzdělávání.

Nový zákon zahrnuje další zásadní body:

- Všeobecné vzdělávání zůstává bezplatným. Stát musí zajistit každému občanu bezplatné všeobecné vzdělávání v rámci Federálních státních vzdělávacích standardů (ФГОС).

- Bezplatné vzdělávání včetně vysokoškolského je možné získat nejen na státních, ale i nestátních vzdělávacích zařízeních v případě, že zařízení mají státní akreditaci.

- Nový zákon určuje osobní přístup k výuce každého dítěte. Žák má právo zvolit si individuální školní plán. Především se to týká talentovaných dětí, které budou mít možnost kombinovat svoje zájmy se školní výukou.

- Vzdělávání bez diskriminace. Za důležitý cíl se považuje zajistit přístupné kvalitní vzdělávání pro zdravotně postižené děti, což se musí uskutečňovat také prostřednictvím zařízení inkusivního vzdělávání.

- Vzniká možnost distančního a rodinného vzdělávání.

- Systém vzdělávání přechází na principy průhlednosti a přístupnosti.

Vzdělávací zařízení jsou povinné publikovat a obnovovat informace na webových stránkách. Také jsou zavedeny elektronické třídní knihy, díky kterým se uskutečňuje stálý kontakt mezi školou, učiteli, rodiči a žáky.

- Po ukončení 9. třídy mají žáci povinnou státní souhrnnou atestaci (государственная итоговая аттестация, ГИА), na základě požadovaných výsledku atestace, budou mít možnost nastoupit do 10. třídy.

- Výsledky jednotné státní zkoušky (единый государственный экзамен, ЕГЭ) budou platné v průběhu 5 let, dříve byla platnost výsledků pouze 18 měsíců. Ve skutečnosti to znamenalo to, že pokud student nenastoupil do 18 měsíců na vysokou školu, musel pro přijetí podstoupit zkoušku znovu. Nyní jsou výsledky platné 5 let. Přičemž student má právo znovu skládat tuto zkoušku každý rok a vybírat si pro přijetí na vysokou školu svoje nejlepší výsledky.

- Monitoring efektivity vysokých škol se stává každoročním a povinným jak pro státní, tak i pro soukromé vysoké školy.

- Zákon upevnil vysoké postavení předních ruských univerzit: Moskevské státní univerzity M. V. Lomonosova (Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова, МГУ) a státní univerzity v Petrohradě (Санкт-Петербургский государственный университет, СПбГУ), jako federální a národnostně-výzkumné univerzity získaly právo určovat si vlastní vzdělávací standardy.

- Zákon určuje postavení pedagoga, jeho práva, formy státní podpory a také povinnosti a požadavky ke kvalitě jeho práce. Poprvé v ruském vzdělávání je stanoven minimální pedagogický plat a vytvořen Profesní standard pedagoga. Vznikl pojem „konflikt zájmů pedagogického pracovníka“ – jedná se o situaci, kdy si pedagog uvědomuje souvislost svojí práce a materiální odměny, kterou za ní může získat. Konkrétně se to projevuje například v bodovém systému – učitel má stanovený měsíční plat a jednou za čtvrtletí má možnost získat odměnu za svou práci na základě bodů, které dostává za různé aktivity. Například organizace koncertu, soutěží, exkurzí atd. Také za dobré studijní výsledky jeho žáků. Takový systém je dobrou motivací ke zvýšení kvality práce každého pedagoga.

Na webových stránkách významné školy ve městě Karsun (Uljanovskaja oblast), která se v roce 2011 zúčastnila programu inovačního procesu, je zajímavé

porovnání dvou nejdůležitějších zákonů vzdělávání Ruské federace, kterým jsme se podrobně věnovali. Uvedeme jen některé zásadní body z dosti rozsáhlé tabulky.

Zákon Ruské federace “O vzdělávání” (1992)	Federální zákon „O vzdělávání v Ruské federaci“ (2012)
Chybí ustanovení korigující inovační a experimentální činnost ve vzdělávání	Určuje stanovená pravidla vládou Ruské federace a podmínky uskutečnění experimentů (§20)
Chybí ustanovení určující vypracování a schvalování vzorových programů	Stanoví, že vzorové programy musejí být vypracované podle jejich stupně a zaměření na základě federálních státních vzdělávacích standardů a včleňují se do rejstříku základních vzorových vzdělávacích programů (§12)
Chybí ustanovení korigující použití síťové formy realizace vzdělávacích programů, technologií elektronického vzdělávání a distančních vzdělávacích technologií	Určuje pravidla a podmínky použití síťové formy realizace vzdělávacích programů, technologií elektronického vzdělávání a distančních vzdělávacích technologií (§15)
Chybí ustanovení, která by detailně stanovila zabezpečení vzdělávacího procesu učebnicí a učebních pomůcek	Stanoví použití tištěných a elektronických zdrojů ve vzdělávacím procesu, vytváření knihovních fondů, výběr organizací, poskytujících vydání učebních pomůcek (§18)
Chybí ustanovení korigující poskytnutí psychologicko-pedagogické, medicínské a sociální pomoci žákům, kteří mají problémy s ovládnutím základních všeobecně vzdělávacích programů	Stanoví pravidla a podmínky poskytnutí psychologicko-pedagogické, medicínské a sociální pomoci žákům, kteří mají problémy s ovládnutím základních všeobecně vzdělávacích programů (§42)
Chybí ustanovení, která by stanovila akademická práva, svobody a povinnosti pedagogických pracovníků	Stanoví akademická práva a svobody (§47), zodpovědnost a povinnosti (§48) pedagogických pracovníků
Chybí ustanovení určující povinnost pedagogických pracovníků dodržovat etické normy	Stanoví, že pedagogičtí pracovníci musejí dodržovat právní, mravní a etické normy, které jsou základem profesní etiky (§48)
Ovládnutí vzdělávacích programů předškolního vzdělávání korigují federální státní nařízení	Ovládnutí vzdělávacích programů předškolního vzdělávání korigují federální státní vzdělávací

	standards, ale bez atestace znalosti
--	--------------------------------------

42

2.9 SPOJOVÁNÍ MATEŘSKÝCH ŠKOL A ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Velmi aktuálním a diskutovaným tématem je spojování škol. Jedná se o propojení mateřských a základních škol. Ještě předtím, než došlo ke spojování základních a mateřských škol, proběhlo spojení také mezi středními průmyslovými školami a učiteli. V praxi to probíhá tak, že se několik SPŠ a učilišť propojí do jednoho vzdělávacího zařízení tzv. střední školy - college (колледж). Mateřské a základní školy se začaly spojovat na základě přijetí a vstoupení v platnost nového Federálního zákona „O vzdělávání v Ruské federaci“ (29. 12. 2012). Školy se spojují do větších organizací, tyto organizace nesou název „**Územní vzdělávací celek**“ (Территориальный образовательный комплекс). Každý takovýto komplex se skládá z několika mateřských škol a základních škol. Komplex má v názvu vždy pouze jedno číslo jedné z daných škol. Každá základní i mateřská škola, patřící do tohoto komplexu, se nazývá Strukturní jednotkou (Структурное подразделение). Strukturní jednotka se také odlišuje svým číslem, které je určeno dle pořadí v daném komplexu. Řídícím orgánem komplexu je tzv. hlavní ředitel, který je nadřízený ostatním ředitelům, kteří mají na starosti strukturní jednotky.

Spojování škol má dva zásadní důvody. První důvod spočívá v tom, že každá strukturní jednotka už nemusí mít svoje vlastní účetnictví, personál, mediky, metodické pracovníky, dopravní infrastruktury atd. Toto všechno je společné pro všechny strukturní jednotky Územního vzdělávacího celku, což je považováno za velmi racionální z hlediska hospodářského.

Druhým zásadním důvodem spojování škol je sjednocení intelektuálního potenciálu několika vzdělávacích zařízení. Podstatou je, že všechny strukturní jednotky Územního vzdělávacího celku musejí mít jednotný vzdělávací program, jednotné cíle vzdělávacího procesu a jednotné požadavky na jeho výsledky.

⁴² Моя школа: Особенности нового закона об образовании [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://karsunschool.ru/documents/osobennosti-novogo-zakona-ob-obrazovanii.php>

Například pokud je jedním z cílů Územního vzdělávacího celku péče o zdraví dětí, je nutné začít na tom pracovat už na mateřské škole. Nebo když podle vzdělávacího programu Územního vzdělávacího celku musejí maturanti ovládat několik cizích jazyků, toto se musí odrazit rovněž v programu předškolního vzdělávání. Za takových podmínek je mnohem snazší uskutečňovat návaznost mateřské a základní školy a formulovat požadavky na přípravu dětí v mateřské škole a připravit je pro nástup do základní školy.

Avšak v rámci jednoho celku může existovat určitá variabilita vzdělávacích programů, které jsou studentům poskytovány. V praxi to znamená, že jedna strukturální jednotka poskytuje hlubší znalost matematiky, v druhé se učí dva cizí jazyky, třetí nabízí výuku s rozšířeným programem humanitních předmětů. Zásadním je to, že všechny nabízené předměty musejí mít návaznost na učební osnovy a jednotný vzdělávací program. Současně ve stejném vzdělávacím komplexu může existovat víceúrovňové vzdělávání. Nadané děti mohou studovat podle prohlubujícího programu. Tito žáci mají více předmětů a více vyučovacích hodin. Ostatní děti studují podle základního nabízeného programu.

Slučování škol v RF příliš nevítají pedagogové, vadí jim, že každá škola ztratí svojí individualitu. Během své stáže v Moskvě jsem si dovolila položit otázku: „*Jaká vidíte negativa na slučování základních a mateřských škol*“? Moskevská pedagožka Anna Denščikovová (Анна Денщикова) odpověděla, že se podle jejího názoru spojením škol narušuje vnitřní atmosféra školy a existující tradice zavedené v dané škole. Jako další negativum shledává Anna neosobnost, jestliže je celý komplex řízen jedním ředitelem. Domnívá se, že není v silách hlavního ředitele uspokojivě znát všechny svůj personál a stejně tak všechny žáky, kteří studují v daném komplexu.

2.10 EFEKTIVNÍ STUDIJNÍ PROGRAM

Nejaktuálnější diskutovanou novinkou je **Efektivní studijní program (эффективный учебный план)**. Znamená to, že od 1. 9. 2014 by měla být ve všech třídách na všech školách zrušená sobotní výuka. Pro žáky starší školy to

znamená, že profilové výuce se budou místo nynější soboty věnovat v pátek. Od pondělí do čtvrtka bude výuka zaměřena na základní povinné předměty. Do efektivní studijního programu se zapojilo mnoho moskevských škol, ne však všechny. Tento nový projekt nese mnoho ohlasů, avšak převládají ty negativní, zejména pak ze strany rodičů žáků, kteří na takovouto razantní změnu nejsou připraveni. V Moskvě se již na některých školách před vyhlášením Efektivního studijního programu vyučovalo v počáteční škole pouze pět dní. E. Račevskij, ředitel výukového centra „Царицыно“ v rozhovoru s redaktorkou novin „Новая газета“ podotýká, že šest dní výuky ve vyšších ročnících v jejich centru probíhá, ale výuku dětem zpestřují častými výlety do přírody, praxí či laboratorní prací. Nevylučuje ale, že k pětidenní výuce přejdou, protože je toho názoru, že by děti měly sedět ve třídě méně. (<http://www.novayagazeta.ru/society/61921.html>).

V Rusku souběžně s tímto efektivním studijním programem probíhá také program, který podporuje a rozvíjí studenty. Každou sobotu je pro studenty na mnoha školách a to i na vysokých školách připraveny různé aktivity. Konají se přednášky, laboratorní práce. Mimo jiné jsou otevřena muzea, která jsou zejména v Moskvě pro studenty ve většině zdarma. Právě pro tyto aktivity se mnozí shodují, že volná sobota by měla být i pro žáky vyšších tříd. Nabízí se otázka, jestli žáci vyšších ročníků tyto možnosti využijí. Existuje mnoho obav, že volné soboty budou spíše k neprospěchu studentům i jejich rodičům. Učitelé se k této novince stavějí spíše negativně. Obávají se, že snížením počtu hodin, dojde i ke snížení znalostí studentů.

Poměrně novou formou výuky je tak zvané „*Otevřené vzdělávání*“, kde výuka neprobíhá ve škole, nýbrž doma. S vyučujícím je student v kontaktu po telefonu, e-mailu atd. Student může získat vzdělání, které je nezávislé např. na zdravotním stavu nebo na místu bydliště.

2.11 FEDERÁLNÍ STÁTNÍ VZDĚLÁVACÍ STANDARDY (ФЕДЕРАЛЬНЫЕ ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ СТАНДАРТЫ, ФГОС)

Velice důležitou podstatou federálního zákona „O vzdělávání v Ruské federaci“ (2012) jsou federální státní vzdělávací standardy. Jedná se o další z aktuálních témat, co se týče vzdělávání v Ruské federaci. **Federální státní vzdělávací standardy (Федеральные государственные образовательные стандарты, ФГОС)** představují soubor povinných požadavků při realizaci základních vzdělávacích programů počátečního všeobecného, základního všeobecného, středního (úplného) všeobecného, středního odborného a vysokoškolského vzdělávání vzdělávacími institucemi majícími státní akreditaci.⁴³ V průvodní zprávě k Federálním státním vzdělávacím standardům se říká, že zavedení státních standardů se považuje za určitou podmínku uskutečnění modernizace vzdělávání. Standardy musejí sloužit jako prostředek obnovy obsahu vzdělávání, zvýšení jeho dostupnosti, kvality a efektivity. Neplní-li škola požadavky určené standardy, může jí být odebrána licence.

Federální státní vzdělávací standardy stanovuje stát, v souladu s Ústavou Ruské federace. Na vypracování Federálních státních vzdělávacích standardů se účastnili přední akademici a odborníci Ruské akademie vzdělávání a odborníci Ruské akademie věd. Dále pracovní skupiny spolupracující s pilotními a experimentálními školami, které ověřovaly standardy a podílely se na jejich korekci.⁴⁴ Federální standardy pro jednotlivé stupně jsou vydávány postupně a musejí se obnovovat minimálně jednou za deset let. Musejí počítat s aktuálními změnami v rozvoji státu, společnosti, vzdělávání, vědy a kultury.

Pojem „vzdělávací standardy v RF“ poprvé zazněl v roce 1992, s přijetím zákona „O vzdělávání“. Historie vypracování federálních státních vzdělávacích

⁴³ Министерство образования и науки Российской Федерации: Федеральные Государственные Образовательные Стандарты [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://минобрнауки.рф/документы/336#sel=1:1,1:35>

⁴⁴ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. s. 99

standard sestávala ze čtyř etap: 1993—1996, 1997—1998, 2002—2003, 2010—2011. Při vypracování každé etapy se měnily podněty pro vypracování standard. V prvních dvou etapách byly změny jen nepatrné a to v rámci státní a vzdělávací politiky. Změny v třetí a čtvrté etapě už byly zásadní. Na rozdíl od standardů obsahujících podrobný výčet témat z každého předmětu, povinných pro každého žáka, nové standardy obsahují požadavky na to, jaké mají být školní programy, jakých výsledků mají žáci dosáhnout, jaké podmínky mají být vytvořeny ve škole pro dosažení požadovaných výsledků.⁴⁵

Státní standardy musejí zajistit jednotu vzdělávání v Ruské federaci. Všichni občané mají právo získat kvalitní vzdělání, mají právo volby vzdělávací instituce. Musejí zajistit sociální zabezpečení žáků a pedagogů, ochranu žáků a studentů před přetěžováním a zachování jejich psychického a fyzického zdraví, právo občanů získat informace o státních normách a požadavcích na obsah všeobecného vzdělání.⁴⁶

Federálním zákonem z 1. prosince 2007, byla stanovena nová struktura státních vzdělávacích standardů. Každý standard zahrnuje tři druhy požadavků:

1) požadavky na strukturu základních vzdělávacích programů, včetně požadavků na vztahy částí vzdělávacího programu a jejich rozsah a na vztahy povinné části vzdělávacího programu a části, kterou utvářejí účastníci vzdělávacího procesu,

2) požadavky na podmínky realizace základních vzdělávacích programů, včetně požadavků na kádrové, finanční, materiálně-technické a další podmínky,

3) požadavky na výsledky při osvojování základních vzdělávacích programů

⁴⁵ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. s. 101

⁴⁶ Российский общеобразовательный портал: Пояснительная записка: Государственный стандарт общего образования [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://www.school.edu.ru/dok_edu.asp?ob_no=14389

Federální státní vzdělávací standard všeobecného vzdělávání se skládá ze tří částí: federální (stanoví Ruská federace), regionální (stanoví každý subjekt Ruské federace). Školní nebo vysokoškolská (stanoví každé vzdělávací zařízení).⁴⁷ Federální komponenta stanoví povinné minimum obsahu základních vzdělávacích programů všeobecného vzdělávání, požadavky na úroveň absolventů, maximální rozsah učební zátěže žáků. Regionální a školní komponenta počítají s národnostně-regionálním specifíkem a zaměřením jednotlivých vzdělávacích institucí, což umožňuje demokratizaci vzdělávání, zachování a rozvoj kulturní různorodosti Ruské federace, rozšíření možností realizace práva volby metod vyučování pedagogickými pracovníky, metod hodnocení znalostí žáků a rozvoje kultury školního klimatu.

V návaznosti na Federální státní vzdělávací standardy jsou vytvářeny vzorové vzdělávací programy pro školy příslušného stupně. Vytvářeny jsou i další dokumenty, které rozpracovávají systém hodnocení výsledků, projektové úkoly atd.

2.12 PROFESNÍ STANDARD PEDAGOGA

V roce 2013 byl poprvé v ruském vzdělávání vypracován profesní standard pedagoga. Jeho cílem je zvýšení motivace pedagogických pracovníků k jejich práci a kvalitě vzdělání, stanovení jednotných požadavků na obsah a kvalitu profesní pedagogické činnosti, hodnocení kvality pedagogů, formulace závazných instrukcí a vypracování federálních státních standardů pedagogického vzdělání.

Práce na projektu koncepcie a obsahu profesního standardu pedagoga se zúčastnili zasloužilí pedagogové, čelní představitelé expertní společnosti.

Profesní standard pedagoga musí nahradit morálně zastaralé dokumenty, které dosud stanovily jeho činnost. Hlavním úkolem profesního standardu pedagoga je zbavit ho bezvýznamného papírování a neustálého dohledu, poskytnout mu nové možnosti pro jeho profesní rozvoj, ale také zvýšit požadavky na kvalitu jeho práce a osobní zodpovědnost za výsledky jeho činnosti.

⁴⁷ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. s. 107

Profesní standard pedagoga stanoví nové požadavky týkající se povinností pedagogů a kvality jejich práce. V souladu s Federálním zákonem „O vzdělávání v Ruské federaci“ (29. 12. 2012), se počáteční vzdělávání stalo prvním stupněm všeobecného vzdělávání. Z toho vyplývá nutnost jednotného přístupu k profesním kompetencím pedagoga předškolního vzdělávání a učitele základní školy.

Pedagogům přísluší specializace podle stupňů vzdělávání.⁴⁸

- pedagog předškolního vzdělávání (vychovatel),
- pedagog počátečního všeobecného vzdělávání,
- pedagog základního a středního všeobecného vzdělávání.

V budoucnu se plánuje rozšířit oblast uplatnění profesního standardu pedagoga a zavést specializace: pedagog doplňkového vzdělávání, pedagog systému odborného vzdělávání a také pedagog-psycholog a speciální pedagog (defektolog) pro práci s dětmi ve vzdělávacích zařízeních všeobecného typu.

Profesní standard pedagoga je otevřeným dokumentem, který může být doplněn a rozšířen.

Zavedení profesního standardu pedagoga vyžaduje změnu standardů přípravy a doškolování pedagogů na vysoké škole a v institucích zvyšování kvalifikace.

Profesní standard pedagoga počítá nejen s různými stupni kvalifikace pedagogů, ale také s přihlédnutím k podmínkám jejich práce. Proto se v rámci profesního standardu pedagoga předpokládá stanovení regionálních a školních komponent, které budou odrážet regionální (sociokulturní, demografická aj.) specifika a také specifika každého vzdělávacího zařízení (matematické lyceum, inklusivní škola atd.).

⁴⁸ Министерство образования и науки Российской Федерации: Общественное обсуждение проекта концепции и содержания профессионального стандарта учителя [online]. [cit. 2014-04-04]. Dostupné z: <http://минобрнауки.рф/документы/3071>

Protože ruský jazyk a matematika jsou základními předměty všeobecného vzdělávání a všichni žáci mají povinnou zkoušku z těchto předmětů prováděnou v podobě jednotné státní zkoušky, v příloze k profesnímu standardu pedagoga je formulován rovněž profesní standard pedagoga ruského jazyka a profesní standard pedagoga matematiky.

Zásadním bodem profesního standardu pedagoga je zvýšení psychologicko-pedagogických kompetencí.

Realizace profesního standardu pedagoga se plánuje od září 2014.

ZÁVĚR

Diplomová práce „Aktuální otázky školství Ruské federace“ je rozdělena do dvou částí. Tyto kapitoly spolu souvisejí a zároveň se doplňují. Obě kapitoly jsou dále rozděleny do několika podkapitol. V první kapitole je výběrově věnována pozornost historii školství Ruské federace, počínaje Kyjevskou Rusí konce 10. století až po události 20. století. V první podkapitole diplomové práce je stručně pojednáno o rozsáhlém období od 10. po 17. století. Zároveň je stručně popisován rozvoj a změny v pedagogice v tomto období. Uváděny jsou některé zajímavé publikace vzniklé v té době. Ve druhé podkapitole je charakterizováno školství 18. a 19. století, jsou rovněž nastíněny názory na reformátorství Petra I., jsou osvětlena tehdejší školská zřízení. V poslední, třetí podkapitole je věnována pozornost školství konce 19. a celého 20. století. V této podkapitole jsou analyzovány zásadní změny, které proběhly v oblasti školství a souvisely se změnou tehdejšího režimu.

Druhá kapitola se detailněji zaměřuje na nejaktuálnější otázky školství Ruské federace. Kapitola je následně členěna do dvanácti podkapitol, z nichž je každá podkapitola věnována odlišné problematice v dané oblasti. V prvních třech podkapitolách je představena současná struktura vzdělávání Ruské federace v její nejaktuálnější podobě – vzdělávací instituce, typy vzdělávacích zařízení a členění vzdělávacího systému. Čtvrtá a pátá podkapitola jsou věnovány podrobnému popisu různých stupňů všeobecného a odborného vzdělávání. Šestá podkapitola poskytuje představu o současné klasifikaci používané v Ruské federaci a naznačuje aktuální diskusní otázky na toto téma. Sedmá podkapitola se věnuje problému jednotné státní zkoušky, která již řadu let zůstává nejdiskutovanější otázkou ruského školství. Důležitou podkapitolou je podkapitola osmá, ve které jsou představeny základní reformy ruského školství zakotvené ve dvou základních federálních zákonech O vzdělávání roku 1992 a 2012. Tyto zákony jsou podrobně rozebrány, analyzovány a také porovnávány, čímž se objasňují mnohé aktuální procesy ve vzdělávání Ruské federace. Podkapitola devátá je věnována nejaktuálnější a nejdiskutovanější otázce ruského školství – spojování mateřských škol a základních škol. Jsou zde

představeny důvody, zásadní cíle a také reakce pedagogů. V desáté podkapitole je rozebrána další aktuální a diskutovaná novinka ruského vzdělávání – Efektivní studijní program. Podkapitola jedenáctá se věnuje Federálním státním vzdělávacím standardům, které jsou důležitou podstatou federálního zákona „O vzdělávání v Ruské federaci“ (2012) a základním bodem současného ruského vzdělávání. V poslední, dvanácté podkapitole je představen profesní standard pedagoga, který byl vypracován poprvé v ruském vzdělávání v roce 2013 a jehož celkové uplatnění se plánuje od září 2014.

Za závažnou součást diplomové práce považujeme dotazník, který má za cíl zmapovat názory pedagogů na nynější změny, reformy a aktuální změny ve sféře ruského školství. Na otázky odpovědělo celkem 14 osob, ve věku od 26 let do 65 let. Dotazník byl předložen moskevským pedagogům, získané odpovědi v ruském jazyce byly přeloženy do češtiny. Na základě získaných odpovědí byla zpracována orientační tabulka, ve které jsou zveřejněny postoje dotazovaných k jednotlivým problémům ruského školství. V závěru jsou ze všech odpovědí vybrány ty nejzajímavější, v překladu do češtiny jsou doplněny do vzoru dotazníku. Součástí práce je příloha, ve které jsou zveřejněny vybrané dotazníky v originálním znění.

Výsledky dotazování jsou velmi zajímavým a cenným odrazem aktuální situace a zároveň představují určité vyjádření nesouhlasu s Ministerstvem vzdělávání a vědy RF a neustálým prováděním různých reforem. Dospěli jsme k závěru, že oslovené pedagogy velmi znepokojuje neustálé reformování školství. Převládá názor, že tyto změny matou nejen studenty, ale také samotné pedagogy. Tím, že se soustředí na splnění nových požadavků, nezbyvá jim už takový prostor zaměřit se na samotnou kvalitu výuky. Na poslední otázku dotazníku, „Co považujete za nejaktuálnější otázku školství v RF?“, se vyskytlo mnoho různých názorů, uvedeme jen některé z nich. Nejaktuálnější otázka je např.: spojování škol, přechod na princip testování jako základ vzdělávání, neustálé reformování, neexistence jednotných požadavků, školy ztrácejí autoritu, žáci motivaci. K jednotlivým otázkám (1-7) jsou vybrány a uváděny nejzajímavější odpovědi, viz příloha.

Na závěr musíme konstatovat, že teoretický obsah současných reforem ruského vzdělávání se nachází v jakémsi celkovém rozporu s jeho skutečnou realizací. Čteme-li a analyzujeme texty dokumentů, zákonů a federálních standardů začínáme mít dojem, že nastávající změny jsou logické, zdůvodněné, důležité a zajisté přínosné pro všechny účastníky. Ve skutečnosti vidíme naprostý opak. Místo svobody je zmatek a nejistota, zbytečné předpisy jsou nahrazovány stejně zbytečnými předpisy ještě většího rozsahu, což neumožňuje pedagogům prostor ani čas na tvůrčí přístup ani na skutečné zvýšení kvality jejich práce. Motivace žáků klesá a vytrácí se autorita nejen učitele a školy, ale vzdělávání vůbec. Zbývá jen doufat, že tyto procesy budou mít dočasný charakter a ruské vzdělávání se postupně vrátí ve změněné podobě na kdysi příznačnou vysokou úroveň.

RESUMÉ

Diplomová práce „Aktuální otázky školství Ruské federace“ je věnována současnému stavu školství Ruské federace a jeho nejaktuálnějšími problémům v historickém kontextu dějin pedagogiky. Práce se skládá ze dvou kapitol. V první kapitole „Historie školství Ruské federace“ je přiblížena historie a rozvoj ruského školství a pedagogiky - rozvoj pedagogiky na území Kyjevské Rusi od 10. po 17. století, reformátorství Petra I., školství 18. a 19. století a tehdejší školská zřízení, školství konce 19. a celého 20. století.

Druhá kapitola „Aktuální situace v oblasti vzdělávání v Ruské federaci“ se věnuje aktuálním otázkám ruského školství. Zde je představena současná struktura vzdělávání Ruské federace – vzdělávací instituce, typy vzdělávacích zařízení a členění vzdělávacího systému. Pozornost je věnována velice aktuálním otázkám, týkajícím se řešení koncepce jednotné státní zkoušky, analyzují se zásadní reformy ruského školství zakotvené ve dvou základních federálních zákonech „O vzdělávání“ z roku 1992 a 2012, je popisován Efektivní studijní program a Federální státní vzdělávací standardy. V diplomové práci je představen nejaktuálnější a nejdiskutovanější problém ruského školství - spojování mateřských škol a základních škol a také profesní standard pedagoga, který byl poprvé v ruském vzdělávání vypracován v roce 2013.

Součástí diplomové práce jsou přílohy, které obsahují tiskopis pro záznam odpovědí v rámci jednotné státní zkoušky, vzor vysvědčení o základním všeobecném vzdělání a dotazník, který má za cíl zmapovat názory pedagogů na reformy a aktuální změny ve sféře ruského školství.

Аннотация

Дипломная работа «Актуальные вопросы образования в Российской Федерации» посвящена современному состоянию образования в Российской Федерации и его самым актуальным проблемам, представленным в контексте истории педагогики. Работа состоит из двух глав. В первой главе «История образования в Российской Федерации» рассматривается история русского образования и педагогики: развитие педагогики на территории Киевской Руси с 10 по 17 век, реформаторство Петра I, система образования в 18 - 19 вв., российское образование конца 19 и 20 века.

Вторая глава «Актуальная ситуация в сфере образования в Российской Федерации» посвящена актуальным вопросам российского образования. Представлена современная структура системы образования Российской Федерации, рассмотрены виды образовательных учреждений, а также уровни образования в РФ; внимание уделяется актуальной проблеме, связанной с решением концепции единого государственного экзамена; анализу подвергаются важнейшие реформы российского образования, закрепленные в двух основных федеральных законах «Об образовании» от 1992 и 2012 гг.; рассматриваются федеральные государственные образовательные стандарты и значение эффективного учебного плана. В данной дипломной работе впервые представлены две темы: во-первых: самая актуальная и дискуссионная проблема – соединение средних общеобразовательных школ и детских садов, и во-вторых: профессиональный стандарт педагога, сформулированный впервые в российском образовании в 2013 году.

Важной и неотъемлемой частью дипломной работы являются приложения, которые содержат бланк, в который заполняют ответы единого государственного экзамена, далее образец аттестата об основном общем образовании. Последнее приложение – анкета, способствующая раскрытию мнений педагогов по поводу проводимых реформ и актуальных изменений в сфере российского образования.

Resume

The graduate thesis *Current Issues of Education in the Russian Federation* deals with the present situation of education in the Russian Federation and its the most topical problems in historical pedagogical context. The thesis consists of two chapters. The first chapter *History of Education in the Russian Federation* describes history and development of the Russian education and pedagogy - development of pedagogy in the area of Kievan Rus from the 10th to the 17th century, reforms of Peter I., educational system of the 18th and the 19th century and schools of that time, educational system of the end of the 19th century and the whole 20th century.

The second chapter *Current Situation in the System of Education in the Russian Federation* deals with the issues of Russian education these days. The present structure of education in the Russian Federation is introduced here – schooling institutions, types of educational institutions and division of educational system. The present classification in the Russian Federation is introduced; very topical and often discussed problem of the unified state final exam is described; there are analysed basic reforms of Russian education which are based on two basic federal principles “About Education” from the years 1992 and 2012; effective curriculum and Federal Educational Standards are discussed. The most topical and the most discussed problem of Russian education is introduced in this thesis – connecting of kindergartens and elementary schools and also the professional standards of teachers which were conceived in Russian education in 2013 for the first time.

This thesis also includes the appendices which contain the sheet for recordings of the unified state final exam, the sample report about general elementary education and the questionnaire which has to describe opinions of teachers on the current changes in the sphere of Russian education.

SEZNAM LITERATURY

BLATNÝ, Ladislav. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979, 163 s.

GONČAROV, N. K. *Základy pedagogiky*. Praha: Dědictví Komenského, 1950, 445 s.

HÁBL, Jan a Kamil JANIŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010, 113 s. ISBN 978-80-7435-044-3.

HORÁK, Josef a Milan KRATOCHVÍL. *Nástin dějin pedagogiky: Určeno pro stud. fak. pedag.* 1. vyd. Liberec: Vysoká škola strojní a textilní, 1993, 121 s. ISBN 80-708-3127-8.

JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013, 230 s. ISBN 978-80-246-2206-4.

JŮVA, Vladimír a Vladimír JŮVA. *Stručné dějiny pedagogiky*. 6., rozš. vyd. Brno: Paido, 2007, 91 s. ISBN 978-80-7315-151-5.

KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 224 s. ISBN 978-802-4724-294.

KOLENČÍK, Ladislav. *Dejiny pedagogiky*. 2., preprac. vyd. Nitra: Vysoká škola poľnohospodárska, Prevádzkovo-ekonomická fak. Katedra pôdohosp. učiteľstva, 1992, 89 s. ISBN 80-713-7034-7.

KONSTANTINOV, N. A., J. N. MEDYNSKIJ a M. F. ŠABAJEVOVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959.

LINHART, Jiří a kol. *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov: Dialog, 2004, 412 s.

MEDYNSKIJ, J.N. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1950, 630 s.

PŠENÁK, Jozef. *Kapitoly z dejín ruskej a sovietskej pedagogiky*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladatelství, 1985, 257 s.

SOMR, Miroslav. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987, 359 s.

ДЖУРИНСКИЙ, А. Н. *Педагогика России: История и современность*. Москва: Канон, 2011, 319 с. ISBN 978-5-88373-230-5.

ДНЕПРОВ, Э. Д. Новейшая политическая история российского образования: опыт и уроки. — Издание 2-е, дополненное. — М.: Мариос, 2011. - 456 с. - ISBN 5-7897-0241-2

ЕГОРОВ, С.Ф. *Хрестоматия по истории школы и педагогики: до Великой Октябрьской социалистической революции*. Москва: Просвещение, 1974, 526 с.

КАИРОВ, И. А. *Педагогическая энциклопедия* в 4 т. Москва: Советская энциклопедия, 1965 - 1968, Т. 2 : Ж – М, 1965, 910 с.

ЛИПНИК В. Н. Школьные реформы в России : Очерк истории. СПб. Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2000. - 83 с. ISBN 5-8064-0337-8

ПИСКУНОВ, А. И. *История педагогики и образования: От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в.* Москва: ТЦ Сфера, 2001, 283 с. ISBN 5-89144-142-X

ЧЕРНИКОВА, И. Ю. *Учебный план ОУ: Технология разработки, утверждения и контроля реализации*. Москва: Интеллект-Центр, 2011, 24 с. ISBN 978-5-89790-816-5

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ. *Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования*. Москва: Просвещение, 2013, 48 с. ISBN 978-5-09-030326-2

Общие основы педагогики. Москва: Окей-книга, 2010, 32 с. ISBN 978-5-9745-0687-1

Internetové zdroje

КонсультатнПлюс-надежная правовая поддержка:Федеральный закон от 29.12.2012 N 273-ФЗ (ред. от 03.02.2014) "Об образовании в Российской Федерации" [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_158429/

Министерство образования и науки Российской Федерации: Об образовании в Российской Федерации [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://xn--80abucjiibhv9a.xn--p1ai/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/2974>

Министерство образования и науки Российской Федерации: Общественное обсуждение проекта концепции и содержания профессионального стандарта учителя [online]. [cit. 2014-04-04]. Dostupné z: <http://минобрнауки.рф/документы/3071>

Министерство образования и науки Российской Федерации: Федеральные Государственные Образовательные Стандарты [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://минобрнауки.рф/документы/336#sel=1:1,1:35>

Российский общеобразовательный портал: Пояснительная записка: Государственный стандарт общего образования [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://www.school.edu.ru/dok_edu.asp?ob_no=14389

Новая газета: Шесть — в пять, а пять — в четыре! [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.novayagazeta.ru/society/61921.html>

Моя школа: Особенности нового закона об образовании [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://karsunschool.ru/documents/osobennosti-novogo-zakona-ob-obrazovanii.php>

ГлавСправ: История закона «Об образовании» [online]. [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://edu.glavsprav.ru/spb/law/history/>

Конституция Российской Федерации: Глава 2. Права и свободы человека и гражданина [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.constitution.ru/10003000/10003000-4.htm>, Статья 43

Официальный информационный портал ЕДИНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ЭКЗАМЕНА: Документы [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://www.ege.edu.ru/ru/main/legal-documents/index.php?id_4=17958

PŘÍLOHY

Předmět	Minimální počet bodů
Ruský jazyk	36
Matematika	24
Fyzika	36
Chemie	36
Informatika	40
Biologie	36
Dějepis	32
Zeměpis	37
Občanská výchova	39
Literatura	32
Cizí jazyk (anglický, německý, francouzský, španělský)	20

49

Minimální počet bodů JSZ z vybraných předmětů

⁴⁹ Официальный информационный портал ЕДИНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ЭКЗАМЕНА: Документы [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://www.ege.edu.ru/ru/main/legal-documents/index.php?id_4=17958

Единый государственный экзамен - _____

Бланк ответов № 1



Заполнять гелевой или капиллярной ручкой ЧЕРНЫМИ чернилами ЗАГЛАВНЫМИ ПЕЧАТНЫМИ БУКВАМИ по следующим образцам:

А Б В Г Д Е Е Ж З И Й К Л М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Щ Ъ Ы Ь Э Ю Я І 2 3 4 5 6 7 8 9 0
 А В С D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z , - А А А о о о е е е і і і u u u Ѣ

Код региона	Код предмета	Название предмета
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

С перфорацией по вертикали
 единственного государственного экзамена организационно-методического центра
 федерального центра тестирования на базе регистрационного центра
 на основании ИКТ-технологий
 Подпись участника ЕГЭ строго внутри окошка

Резерв - 5

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------

ВНИМАНИЕ! Все бланки и листы с контрольными измерительными материалами рассматриваются в комплекте.

Номера заданий типа А с выбором ответа из предложенных вариантов

Образец написания метки **ЗАПРЕЩЕНЫ** исправления в области ответов.
 Будьте аккуратны. Случайный штрих внутри квадрата может быть воспринят как метка.

	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10	A11	A12	A13	A14	A15	A16	A17	A18	A19	A20	A21	A22	A23	A24	A25	A26	A27	A28	A29	A30		
Номера вариантов ответа	1	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	1	
	2	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	2	
	3	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	3
	4	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	4
	A31	A32	A33	A34	A35	A36	A37	A38	A39	A40	A41	A42	A43	A44	A45	A46	A47	A48	A49	A50	A51	A52	A53	A54	A55	A56	A57	A58	A59	A60		
Номера вариантов ответа	1	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	1	
	2	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	2	
	3	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	3
	4	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	4

Замена ошибочных ответов на задания типа А	A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	1 2 3 4	A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	1 2 3 4	A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	1 2 3 4	Резерв - 6 Резерв - 7
	A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		

Результаты выполнения заданий типа В с ответом в краткой форме

B1	<input type="text"/>	B11	<input type="text"/>
B2	<input type="text"/>	B12	<input type="text"/>
B3	<input type="text"/>	B13	<input type="text"/>
B4	<input type="text"/>	B14	<input type="text"/>
B5	<input type="text"/>	B15	<input type="text"/>
B6	<input type="text"/>	B16	<input type="text"/>
B7	<input type="text"/>	B17	<input type="text"/>
B8	<input type="text"/>	B18	<input type="text"/>
B9	<input type="text"/>	B19	<input type="text"/>
B10	<input type="text"/>	B20	<input type="text"/>

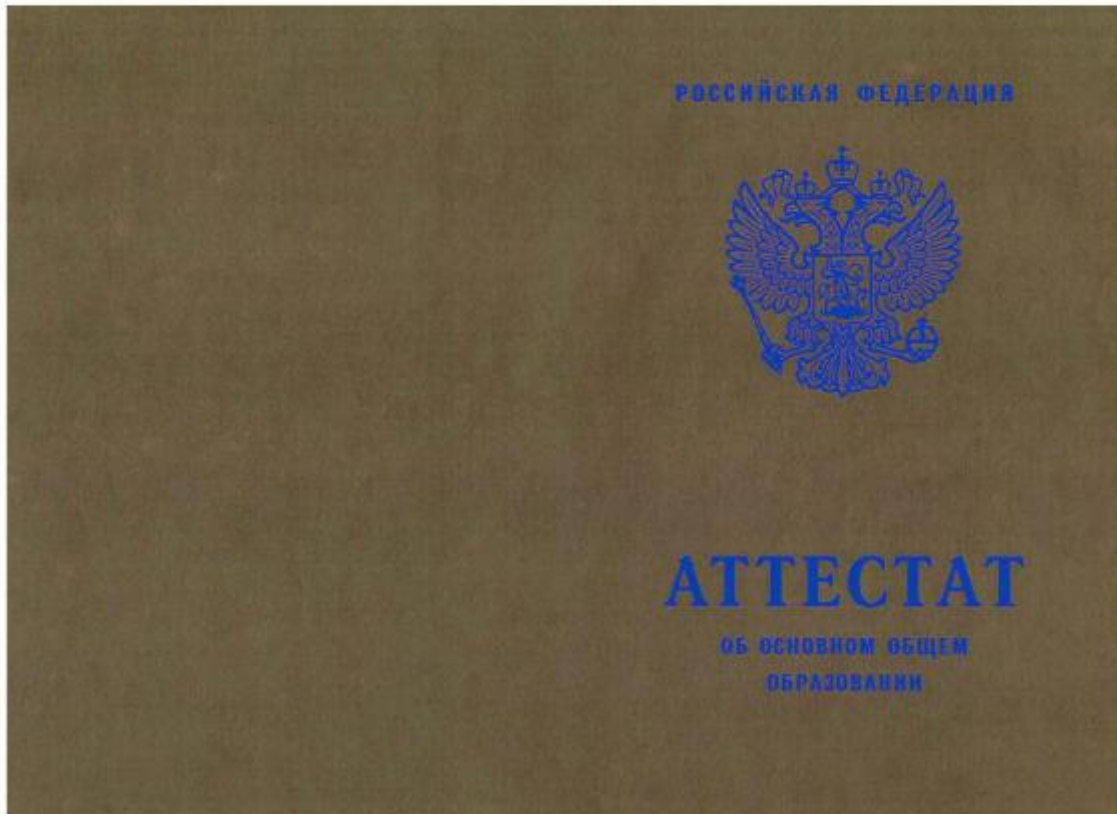
Замена ошибочных ответов на задания типа В

B	<input type="text"/>	-	B	<input type="text"/>	-
B	<input type="text"/>	-	B	<input type="text"/>	-
B	<input type="text"/>	-	B	<input type="text"/>	-

Приложение № 1
к приказу Минобрнауки России
от _____ 2006 г. № _____

Форма аттестата об основном общем образовании

Обложка



Титул

The title page features a decorative header with the Russian flag and coat of arms. The text "АТТЕСТАТ об основном общем образовании" and "РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ" is centered. Below this, there are fields for the recipient's name and date, and a large watermark of the Russian coat of arms. At the bottom, there are fields for the subject name, grade, and date of issuance, along with a signature line for the director.

Выдан _____
(Фамилия, имя, отчество)
в 20 _____ году (полное наименование образовательного учреждения)
в _____ классе (или в _____ году)

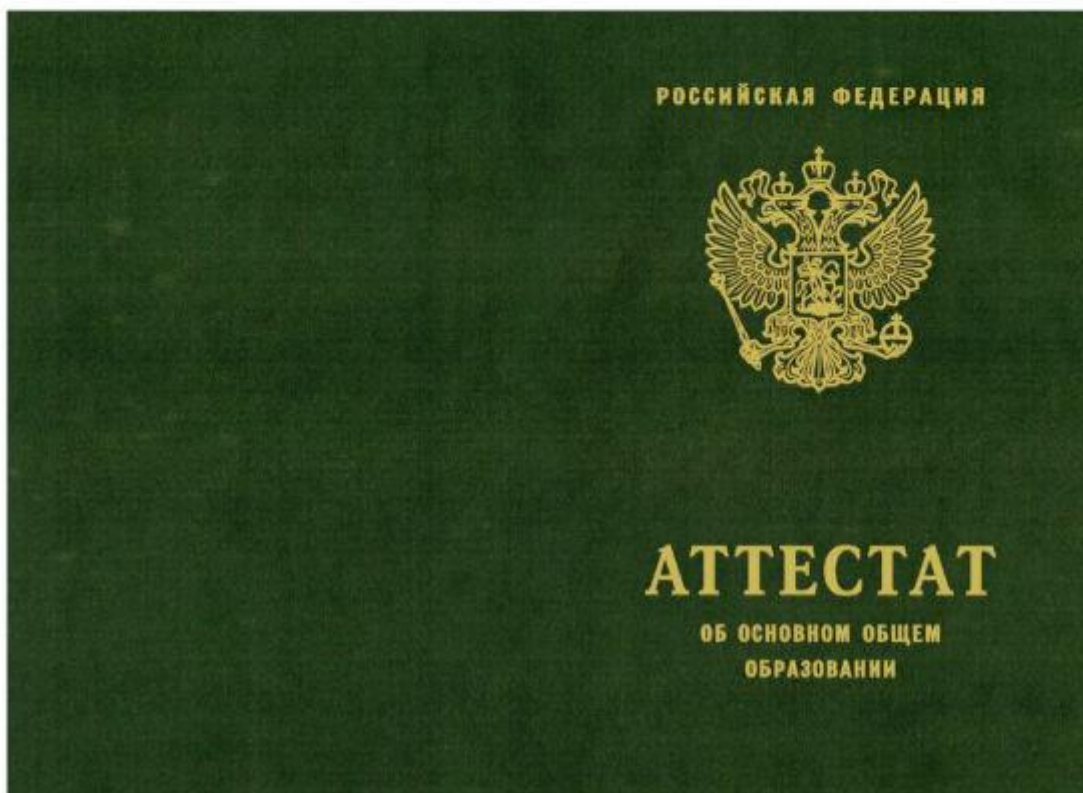
Наименование предметов _____
Отметка _____

Дата выдачи « _____ » _____ 20 _____ год
Директор _____ (подпись) (Ф.И.О.)

Приложение № 2
к приказу Минобрнауки России
от _____ 2006 г. № _____

**Форма аттестата об основном общем образовании
с отличием**

Обложка



Титул

The image shows the title page of the certificate. It features a decorative border at the top with the Russian flag colors and the coat of arms. The text "АТТЕСТАТ об основном общем образовании с отличием" is centered. To the right, "РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ" is printed. Below the title, there are fields for "Выдан" (Issued) and "в 20 ____ году" (in 20__ year). A large, faint watermark of the Russian coat of arms is visible in the background. At the bottom, there are fields for "Наименование предметов" (Subjects), "Отметка" (Grade), and "Дата выдачи" (Date of issue) with a space for the year "20__ год". There is also a field for the "Директор" (Director) with a space for a signature and a stamp.

Dotazník
Анкета

1. Co si myslíte o neustálém reformování školství RF? Jaké jsou dle Vašeho názoru pozitivní a negativní změny?
Что Вы думаете о постоянном реформировании образования в РФ? Какие Вы можете назвать позитивные и негативные изменения, произошедшие в результате этого?

2. Jednotná státní zkouška, ano či ne? Jaké má nedostatky?
ЕГЭ, да или нет? В чем его недостатки?

3. Jaký je Váš pohled na placená místa na vysoké škole?
Как Вы относитесь к платному вузовскому образованию?

4. Měla by být podle Vás schválena povinná školní uniforma?
Считаете ли Вы необходимым введение школьной формы?

5. Jaký je Váš pohled na spojování škol?
Ваше отношение к слиянию школ?

6. Celkový pohled na současný stav ruského školství?
Ваше мнение о современном российском образовании в целом?

7. Co považujete za nejaktuálnější otázku školství v RF?
Что Вы считаете самой актуальной проблемой образования РФ?

Dotazník

Анкета

1. Co si myslíte o neustálém reformování školství RF? Jaké jsou dle Vašeho názoru pozitivní a negativní změny?

Что Вы думаете о постоянном реформировании образования в РФ? Какие Вы можете назвать позитивные и негативные изменения, произошедшие в результате этого?

K nepromyšlenému reformování mám negativní vztah. Jako výsledek máme hloupé nevzdělané lidi.

2. Jednotná státní zkouška, ano či ne? Jaké má nedostatky?

ЕГЭ, да или нет? В чем его недостатки?

Nejspíše ne. 11. třída se tak stává kurzem přípravy na vysokou školu a mechanického nacvičování na samotnou zkoušku.

3. Jaký je Váš pohled na placená místa na vysoké škole?

Как Вы относитесь к платному вузовскому образованию?

Negativní, to je bezcitnost státu.

4. Měla by být podle Vás schválena povinná školní uniforma?

Считаете ли Вы необходимым введение школьной формы?

Ano, módní přehlídky módních návrhářů by měly zůstat vně školy.

5. Jaký je Váš pohled na spojování škol?

Ваше отношение к слиянию школ?

Negativní!!! Pro mě to znamená totéž, jako kdyby bylo prohlášeno, že činžovní dům je jedna rodina. Řeknou vám: „to je vaše společné bydlení, společné finance, společné děti“. Máte v tom domě alkoholiky, kteří neplatí za ubytování? Mají ve svém bytě šváby a popraskané zdi? Tak vy to musíte opravovat. A proč to dělají? Pravděpodobně, aby zvýšili počet úředníků a zaměstnali obrovský počet právníků a účetních.

6. Celkový pohled na současný stav ruského školství?

Ваше мнение о современном российском образовании в целом?

Úroveň je podprůměrná! Hůř už ani nemůže být!! Učitel musí být zodpovědný za vše!! Rodina a děti se odsouvají na vedlejší kolej. Panuje mínění, že rodina už nemusí nic, všechny děti jsou géniové, jen učitel je blbec.

7. Co považujete za nejaktuálnější otázku školství v RF?

Что Вы считаете самой актуальной проблемой образования РФ?

Neustálé reformování. Neexistují žádné jednotné požadavky. Ze vzdělání se vytratilo slovo „musí“, místo toho se objevily pojmy „chce“, „snadno a nenuceně“ a „zajímavě“. A tak vychováváme infantilní lidi, kteří nechtějí nic a bojí se práce

Č.	Otázka	Za	Nevím	Proti
1.	Co si myslíte o neustálém reformování školství RF? Jaké jsou dle Vašeho názoru pozitivní a negativní změny?	0	0	14
2.	Jednotná státní zkouška, ano či ne? Jaké má nedostatky?	4	2	8
3.	Jaký je Váš pohled na placená místa na vysoké škole?	2	2	10
4.	Měla by být podle Vás schválena povinná školní uniforma?	10	0	4
5.	Jaký je Váš pohled na spojování škol?	0	0	14
6.	Celkový pohled na současný stav ruského školství?	2	4	8
7.	Co považujete za nejaktuálnější otázku školství v RF?			

Dotazník
Anketa

1. Vaše jméno, příjmení, funkce
Ф.И.О., должность
Майоников Георгий Павлович,
декан факультета культуры и искусств Государственной академии инновационной культуры.
2. Co si myslíte o neustálém reformování školství RF? Jaké jsou dle Vašeho názoru pozitivní a negativní změny?
Что Вы думаете о постоянном реформировании образования в РФ? Какие Вы можете назвать позитивные и негативные изменения, произошедшие в результате этого?
Это дестабилизирует образование, вносит хаос. Стартовые компетенции в целях и характере реформы, непродуктивные решения которые все еще имеют место другим только продуктивными инструкциями. Вынуждены писать выдуманные по объему отчеты вместо того, чтобы реально совершенствовать образовательный процесс.
3. Jednotná státní zkouška, ano či ne? Jaké má nedostatky?
ЕГЭ, да или нет? В чем его недостатки?
Нет! Вынуждены возможности сдать вступительных тех, кто действительно хочет получить диплома профессора. ЕГЭ нивелирует абитуриентов.
4. Jaký je Váš pohled na placená místa na vysoké škole?
Как Вы относитесь к платному вузовскому образованию?
Серьезительно, так как за деньги вынуждены давать (точнее-продавать) дипломы даже совершенно неспособным студентам.
5. Měla by být podle Vás schválena povinná školní uniforma?
Считаете ли Вы необходимым введение школьной формы?
Нет, это приведет к насильственному уравниванию детей.
6. Jaký je Váš pohled na spojování škol?
Ваше отношение к слиянию школ?
Не знаю, надо подождать результатов.
7. Celkový pohled na současný stav ruského školství?
Ваше мнение о современном российском образовании в целом?
Это всё больше приходит в упадок из-за нереструктуризации, а разрушения системы образования чиновниками министерства образования.
8. Co považujete za nejaktuálnější otázku školství v RF?
Что Вы считаете самой актуальной проблемой образования РФ?
Чиновничьяность, которая министерством пожимается извращенно и вместо реальной помощи приносит вред так как разрушает сложившуюся систему создавая взамен хаос и отсутствие качественной профессиональной подготовки.

Dotazník
Anketa

1. Vaše jméno, příjmení, funkce

Ф.И.О., должность *Тюльбина Мария Нариновна, зам. дир.*

2. Co si myslíte o neustálém reformování školství RF? Jaké jsou dle Vašeho názoru pozitivní a negativní změny?

Что Вы думаете о постоянном реформировании образования в РФ? Какие Вы можете назвать позитивные и негативные изменения, произошедшие в результате этого?

Нет ничего худого, если жить в такую перемену. Постоянное реформирование не даёт уверенности в стабильности положения, действий в постоянной первой части жизни работников.
Позитивное - возможность учителя зарабатывать на работе и месяце, не бегать за пособиями.

3. Jednotná státní zkouška, ano či ne? Jaké má nedostatky?

ЕГЭ, да или нет? В чем его недостатки? *Да, однозначно. Недостатки: читаем-ваше, если в том году не успеешь в институт, через год снова сдаешь ЕГЭ.*

4. Jaký je Váš pohled na placená místa na vysoké škole?

Как Вы относитесь к платному вузовскому образованию? *Отрицательно!!!!*
Платит, как правило, родители. Фактически деньги не получают. Столько места мест, как сейчас в России, не нужно!!! Денег них или рабочих мест. Столько ВУЗ(ов) не нужно.

5. Měla by být podle Vás schválena povinná školní uniforma?

Считаете ли Вы необходимым введение школьной формы? *Да. Покажу пример у одних ведущих модельеров и производителей одежды доказав бегать за деньгами школы.*

6. Jaký je Váš pohled na spojování škol?

Ваше отношение к слиянию школ? *Отрицательно!!! Для меня по равному по тому, что обведи: по учебе - семья. Вам ваше общее понятие, общий доход, дети и т.д. У вас в школе не будет семьи акакого-то и не платим за школу? Вам вы за них и платим!!! У них богатый маршал, сирота семья? Вам вы и родители учите!!!*

7. Celkový pohled na současný stav ruského školství?

Ваше мнение о современном российском образовании в целом?
Лично среднего! Только поцелуй никак некуда! Во всем виноват только фригид!!! Семья и дети - учим на 10-ый класс. Семья не достига, все дети гении!!!!!! Только учить дурак.

8. Co považujete za nejaktuálnější otázku školství v RF?

Что Вы считаете самой актуальной проблемой образования РФ?
Постоянное реформирование. Нет единых требований. Из понятия учим слово достиг, подвигать понятия: хотим, много и неинтересно, интересно. Вам и расчитать индустриальное люди, которые ничего не хотят и хотят работать.

Основные сведения о ЕГЭ



Единый государственный экзамен (ЕГЭ)

— это основная форма государственной итоговой аттестации учащихся общеобразовательных учреждений Российской Федерации.

Вводил в действие Федеральный закон от 26.12.2010 № 249-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации».

ЕГЭ проводится по всем субъектам Российской Федерации, а также в иностранных государствах для иностранных обучающихся, имеющих право на обучение в образовательных организациях Российской Федерации.

ЕГЭ организуют и проводят Федеральная служба по образованию и науки (Рособразование) совместно с органами исполнительной власти субъектов Российской Федерации, осуществляющими управление в сфере образования.

Общая схема ЕГЭ

- единые правила проведения
- единые материалы
- единые задания
- единые условия работы
- единые материалы базовых для формирования единых условий проведения экзамена
- единые материалы базовых для формирования единых условий проведения экзамена
- единые материалы базовых для формирования единых условий проведения экзамена
- единые материалы базовых для формирования единых условий проведения экзамена

по всем предметам Российской Федерации в три этапа: первый, второй, третий. Первый этап — это подготовка к экзамену. Второй этап — это проведение экзамена. Третий этап — это обработка результатов экзамена.

- единые материалы базовых для формирования единых условий проведения экзамена
- единые материалы базовых для формирования единых условий проведения экзамена
- единые материалы базовых для формирования единых условий проведения экзамена
- единые материалы базовых для формирования единых условий проведения экзамена

Учащиеся общеобразовательных учреждений, имеющие право на обучение в образовательных организациях Российской Федерации, могут участвовать в ЕГЭ.

В рамках единой государственной итоговой аттестации вводится единая система оценки результатов экзамена.

Единая система оценки результатов экзамена вводится в действие с 2011 года.

Единая система оценки результатов экзамена вводится в действие с 2011 года.

Единая система оценки результатов экзамена вводится в действие с 2011 года.

Утверждены сроки и единое расписание проведения ЕГЭ

Приказом Минобрнауки от 16.12.2010 № 249-ФЗ утверждено единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

Общий порядок проведения ЕГЭ:

1. Единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.
2. Единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.
3. Единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.
4. Единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.
5. Единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

В едином расписании проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

В едином расписании проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

В едином расписании проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

В едином расписании проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

В едином расписании проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

В едином расписании проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

18 июня — единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

19 июня — единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

20 июня — единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

21 июня — единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

22 июня — единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

23 июня — единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

24 июня — единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

25 июня — единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

26 июня — единое расписание проведения ЕГЭ по предметам в основной и дополнительном периодах.

**«МОСКОВСКИЙ ИНСТИТУТ МИРОВОЙ
ЭКОНОМИКИ И МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ
(МИИЭМО)»**



Образовательное учреждение
в форме некоммерческого партнерства
с государственной поддержкой
Волгоградское представительство

**Тел. (8442) 49-18-45 с 9.00 до 17.00,
СБ - с 9.00 до 14.00**

Представительство в Волгограде по адресу: 400078
г. Волгоград, пр. Ленина 102, оф. 311, 3-й этаж
г. Москва, ул. Мясницкая, д. 26, оф. 302
г. Волгоград, пр. Ленина 102, оф. 311, 3-й этаж

Набор на заочное обучение осуществляется
по ПРОГРАММЕ БАКАЛАВРИАТА на факультеты:

• **Бухгалтерский учет, анализ и аудит**
по специальности «Бухгалтерский учет, анализ и аудит»
по направлению «Экономика»
• **Менеджмент организации**
по специальности «Менеджмент организации»
по направлению «Экономика»

• **Финансы и кредит**
по специальности «Финансы и кредит»
по направлению «Экономика»

• **Менеджмент организации**
по специальности «Менеджмент организации»
по направлению «Экономика»

• **Прикладная информатика в экономике**
по специальности «Прикладная информатика в экономике»
по направлению «Экономика»

• **Мировая экономика**
по специальности «Мировая экономика»
по направлению «Экономика»

ДИПЛОМ ГОСУДАРСТВЕННОГО ОБРАЗЦА
Учебно-научный центр «Институт мировой экономики и международных отношений» РАН
г. Москва, ул. Мясницкая, д. 26, оф. 302
г. Волгоград, пр. Ленина 102, оф. 311, 3-й этаж



- ▶ Учебный курс «Мировая экономика» по специальности «Мировая экономика» по направлению «Экономика»
- ▶ Учебный курс «Мировая экономика» по специальности «Мировая экономика» по направлению «Экономика»
- ▶ Учебный курс «Мировая экономика» по специальности «Мировая экономика» по направлению «Экономика»
- ▶ Учебный курс «Мировая экономика» по специальности «Мировая экономика» по направлению «Экономика»
- ▶ Учебный курс «Мировая экономика» по специальности «Мировая экономика» по направлению «Экономика»

**НОУ ВПО
«МОСКОВСКИЙ ИНСТИТУТ ПРАВА»**



Образовательное учреждение
в форме некоммерческого партнерства
с государственной поддержкой
Волгоградское представительство

**Адрес: 127254, г. Москва, ул. Яблочкова, д. 8А
Тел./факс: (495) 610-29-57;**

Все справки в представительство
НОУ ВПО «Московский институт права» в г. Волгограде:
Адрес: 400081, г. Волгоград, ул. Ангарака, 17, офис 902
Почтовый адрес: 400081, г. Волгоград, ул. Ангарака, 17, оф. 902
Тел./факс: (8442) 26-59-02. E-mail: mipvolg@list.ru

Набор на заочное отделение в 2011 году осуществляется на факультеты:

• **Юридический**: Специальность – «Юриспруденция»
• **Экономический**: Специальности – «Бухгалтерский учет, анализ и аудит»,
– «Менеджмент организации», – «Налоговое и таможенное регулирование»,
– «Государственное и муниципальное управление»,
– «Таможенное дело».

• **Психологический**: Специальность – «Психология»
Срок обучения 3 лет. Специальные сроки обучения зависят от базового образования. Приемное обучение ведется круглый год. Есть аспирантура. Принимаем на другие вузы (включая с зачетом предыдущих дисциплин).

ДИПЛОМ ГОСУДАРСТВЕННОГО ОБРАЗЦА. МОЖНО ОБРАЩАТЬСЯ ПО ПОЧТЕ
Учебно-научный центр «Институт права» РАН
г. Москва, ул. Мясницкая, д. 26, оф. 302
г. Волгоград, пр. Ленина 102, оф. 311, 3-й этаж



**МЕЖДУНАРОДНЫЙ
ИНСТИТУТ
ЭКОНОМИКИ
И ПРАВА**

Профили подготовки:
• Государственный аппарат
• Управление персоналом
• Управление качеством
• Бизнес-информатика
• Менеджмент
• Юриспруденция

**Ведущие преподаватели – носители
государственного диплома**

ФОРМЫ И СРОКИ ОБУЧЕНИЯ:
• Заочная форма обучения
• Полное государственное образование 25 лет
Самостоятельное образование в любой форме!

**Волгоград, пр. Маршала Советского Союза Г.Х. Жукова, 100
(8442) 49-35-04; 49-35-05**

Эл. почта: volg@mierpuz.ru **www.mierpuz.ru**